

ELU 2015

Head Elu lugejad!

2015. aasta oli meie koguduse jaoks juubeliaasta, sest möödus 60 aastat meie kodukiriku valmimisest ja pühitsemisest. See väärikas tähtpäev oli meie koguduse suurim sündmus, mille meenutamine kajastub ka käesolevas aastaraamatus. Aastapäeva meenutamiseks on selle trükise kaante vahele kogutud pilte kiriku sünnipäevalt. Kaanepilt aga meenutab 25. septembrit 1955, mil sajad inimesed kogunesid kiriku pühitsemise päevale. Selle aasta pidupäeva meenutavad EELK peapiiskopi aastapäevajutlus ning koguduse õpetaja poolt kokku pandud nopped koguduse 50. aastapäevaks ilmunud artiklitest.

Oma tervituse toob lugejatele ka kohaliku luterliku sinodi, Lutheran Church in Canada president dr Paul Zabel.

Loomulikult ei puudu ka selle aasta väljaandest koguduse igapäevaelu kajastus. On juhatuse esimehe pühadetervitus, koguduse õpetaja koostatud 2014. a sõnaline aruanne, mis täiskogule esitati sellel aastal. Koguduse majandusasjadest annab ülevaate koguduse laekur. Samuti leiab ülevaated koguduse naisringi ja arhiivitoimkonna tegemistest.

2015. a suvel toimusid Tartus EELK kirikupäev ja vaimulik laulupidu. Sellel osales kõige kaugemalt tulnud kollektiivina meie koguduse vokaalansambel. Saame sellest sündmusest osa ühe ansamblilaulja muljete kaudu. Ansambli Helin kohta on ka ülevaade nende tegevusest.

Kiriku aastapäeva jumalateenistusel andis EELK peapiiskop Urmas Viilma EELK koostöömedali kauaaegsele matusebüroo töötajale Wayne Hamiltonile. Temaga on tehtud intervjuu, mis kindlasti pakub huvitavat lugemist. On ju tegemist inimesega, kes aastakümnete vältel on meie koguduse inimesi aidanud oma lähedaste matuse korraldamisel.

Sellegi aasta numbrist leiab hingedosutavad kaastööd. Lisaks peapiiskopi aastapäevajutlusele on avaldatud ka tänavu meie kirikus peetud surnutemälestuspüha jutlus. Eestpalveks vastrititute, leerititute ja laulatute eest ning lahkunute mälestuseks on leida ingliskeelseid palveid kohaliku luteri kiriku rikkalikust palveraamatute kogust. Eks koguduse väljaanne peab ka seda lugemisvara kättesaadavamaks tegema.

Natuke asjade tähenduse selgitustki on siia mahutatud. Eraldi selle väljaande jaoks on koostatud ülevaade jõulukaunistuste tähendusest ja kujunemisest. Kuna Uude Maaailma võeti sageli Euroopast tulnud kombed valmis kujul kaasa, siis on aeg-ajalt hea meenutada, kust mingi traditsioon tegelikult pärineb ja miks me näiteks jõulupühadeks kuuske ehime, küünlaid süütame ja kust jõuluvana oma punase kuue sai.

Eelmisel aastal oli rõõm tõdeda, et meie koguduse aastaraamatu tiraaž leidis viimse eksemplarini endale lugeja. Jõuluks trükitud 550 eksemplarile tuli hiljem veel 100 juurde trükki-da lasta. See julgustab, sest näha on, et meie aastaraamatut loetakse.

Loodan, et ka selle aasta Elust leiab iga lugeja endale meelepärast ja kasulikku lugemist.

Õnnistussoovidega
Mart Salumäe,
koguduse õpetaja

Dear ELU readers!

2015 was an anniversary year for our church; since it has been 60 years since the construction of the church building was completed and consecrated. This memorable occasion is commemorated within the pages of this ELU with photos of the occasion, the Archbishop's sermon and our pastor's compilation of newspaper articles surrounding the anniversary. The cover photo is from September 25, 1955, when hundreds gathered to celebrate the consecration of the church.

A salutation is provided by Lutheran Church Canada, Eastern Division President dr. Paul Zabel. Chairman Naani Holsmer includes her Christmas greeting. Naturally, our regular activities are also recorded. The overview presented by the Pastor at the 2014 General Assembly meeting is included, as is a financial overview from our Treasurer. The Women's Committee and Archive Group detail their activities. The experiences of our Vocal Ensemble, who participated in the 2015 EELK Church Festival and associated Song Festival in Tartu, Estonia this past summer, are recounted. Ensemble „Helin“ also talks about its activities.

During the anniversary church service on October 4th, 2015, EELK Archbishop Urmas Viilma bestowed a Medal of Cooperation to long time Funeral Director Wayne Hamilton, who has compassionately helped members of our community in their time of need. An interview with Mr. Hamilton is included for your interest.

Material of a more spiritual nature is also included. In addition to the Archbishop's sermon on the occasion of our 60th anniversary, you can also read our Pastor's sermon for the Sunday of Remembrance. Prayers taken from english-language sources of sacred material are provided for memorials as well as for the newly christened, confirmed and wed.

Not to be overlooked is material of an educational nature. For this annual, an article about the design and meaning behind Christmas decorations has been penned. Since the customs we celebrate here in the New World were brought here from Europe centuries ago, it's good to learn or recall the source of certain traditions and why for example we decorate Christmas trees and light candles and why Santa Claus wears a red jacket.

Last year, every last copy of ELU found a home. In fact, a reprint of 100 additional copies was even required when the first 550 were distributed. A heartening fact that you take the time to read what has been lovingly compiled.

I hope that you find this year's ELU a source of inspiration of reflection.

With blessings,
Mart Salumäe, Pastor

Christmas Greeting 2015

We all remember Bing Crosby singing “It’s beginning to look a lot like Christmas” well it’s here and once again we are entering this festive time of year.

Christmas is a time for reflection. To reflect on the past year and on what we want the New Year to bring. We at St. Peter’s have had a lot to celebrate this past year. We can be proud and satisfied that on October 4th we celebrated the 67th anniversary of our congregation and the 60th year at our present location.

We are blessed that we have a strong and thoughtful Executive who is always striving to do the best for our congregation. We are well served by our pastor Reverend Mart Salumäe who is in his fourth year with us. Our music needs are provided by Marta Kivik our organist, our Vocal Ensemble, and Helin. Our services are a celebration of joy.

We are fortunate to have the Ladies’ Guild and the Archive to work with us. We have been particularly fortunate to have our custodian Rita Zeidina with us, who work has worked tirelessly for the upkeep and maintenance of our church and property.

Next March, 2016 the Salvation Army will be renting our sanctuary and meeting rooms. We look forward to a harmonious relationship with them for the next 3 to 5 years.

For many of us the holiday season is about spending time with our family and friends, but for others the festive season can be a time of reflection and loneliness. In the upcoming weeks take the time to share and reach out to others and spread the spirit of Christmas where ever you go.

The Executive of St. Peter’s wish you peace, joy, hope and love during the Christmas season and throughout the New Year.

Naani Holsmer
Chairman

Greeting on behalf of Lutheran Church-Canada

Dear Members of St. Peter's Estonian Evangelical Lutheran Church, Greetings to you in the name of our Lord and Savior, Jesus Christ.

A melancholy spirit sometimes overtakes us as we look back over the past year. It is impossible to turn the pages back to relive, except in memory, any of the moments that have passed. I am sure that as you look back over the past year in this edition of your St. Peter's Estonian Evangelical Lutheran Church Herald – and recall not only the events that took place within your congregation during the past year, (some of which you have so graciously invited me to take part in) but also as you review the names of those who were baptized, confirmed, married, and who passed away – many thoughts will come to mind as you remember the times you have spent together as Christ's family in His church. At the same time, however, it is my prayer that this would also lead you to contemplate and to think about what the future might bring.

Kaks kirikupead – LCC president dr Paul Zabel ja EELK peapiiskop Urmas Viilma.

they would experience one day when they would be with Him forever in heaven. The truth of the matter is, however, that on the Day of the Transfiguration when Jesus revealed His glory to these three disciples – the future had been glimpsed, but there was still the responsibility before our Lord's disciples to yet live out their lives on this earth until the glimpse of the future that they had seen would come to fruition.

To be sure, knowing the future carries with it a tremendous responsibility to live our lives in the present, and to do all that we can to prepare ourselves to embrace what is yet to come. So, permit me then to return to the purpose of my greeting to you in this edition of your

Pondering the future ... Have you ever seen or do remember the film entitled: *"Back to the Future?"* In this movie, Michael J. Fox plays a teenaged boy who uses a machine to journey back to his hometown, as it was in the 1950's, before he was born and before his parents were married. What happens in the movie from that point on is very humorous. For all of this movie's warm humor, however, it did ponder one serious theme: *"How possessing knowledge of the future creates an awesome responsibility for how we live in the present!!"*

On the day of the Transfiguration our Lord transported three of His disciples Peter, James, & John forward in time, by giving to them a glimpse of His glory – that same glory that

congregation's Herald. As you review, in this report, the statistics and reports of the various organizations and groups within our church – never forget that all of these organizations and groups within our church exist and meet throughout the year to remind every single one of us that we are “redeemed saints of God!!”

On the one hand, we must never forget that we are mortal (for a report such as this, also points out to us and reminds us of our sins, our shortcomings, and those places in our church and spiritual life that could be greatly worked on and improved upon) — And on the other hand, through those things that we have done and continue to do in our church, we can also celebrate our life, not only as we live it now in the present, but also our life in the future that is yet to come. For through our Lord's victory over sin, death, and the devil — He allows us to look back on the past, to celebrate our life here and now in the present, and to continue to prepare for that day in the future, when believing in Him as our Lord and Savior from sin, we will find ourselves ever safe and secure in His loving arms and in His glorious presence forever!!

In Our Lord's Name,

Rw. Paul Zabel

Altaris on praost Mart Salumäe, peapiiskop Urmas Viilma, LCC president dr Paul Zabel ja emeritõpetaja dr Tõnis Nõmmik.
2 x Peeter Põldre

Sermon on the occasion of the anniversary of the congregation by Archbishop Urmas Viilma

When he (Judas) was gone, Jesus said, “Now the Son of Man is glorified and God is glorified in him. If God is glorified in him, God will glorify the Son in himself, and will glorify him at once. “My children, I will be with you only a little longer. You will look for me, and just as I told the Jews, so I tell you now: Where I am going, you cannot come.” A new command I give you: Love one another. As I have loved you, so you must love one another. By this everyone will know that you are my disciples, if you love one another.” (John 13:31-35)

Archbishop Urmas Viilma

Honoured bishop Andres Taul, LCC President Paul Zabel, members of the Estonian Evangelical Lutheran Church Consistory Abroad, St. Peter's chairwoman Naani Holsmer, dean and pastor Mart Salumäe, dear members and guests of St. Peter's Estonian Lutheran Church in Toronto. I have the distinct pleasure of speaking to you this Sunday, the 60th anniversary of the dedication of this house of worship. Over the past several years, I have had the fortune of visiting Toronto and this congregation often. It is also not the first time I have delivered a sermon to you. True, as Archbishop, I stand before you for the first time, and that means I bring you greetings from Lutherans in Estonia, our united Church and fellow nationalists.

Today, the 19th Sunday following Pentecost, the theme is of „the greatest commandment“ and today's New Testament passage speaks of just that, where through John the Evangelist's preaching we learn of Jesus' commandment about love.

“A new command I give you: Love one another. As I have loved you, so you must love one another. By this everyone will know that you are my disciples, if you love one another.” John 13:34-35

The great commandment or the commandment about love leads us to two of Jesus' closest and most trusted disciples that I want to draw your attention to today. Those are the Peter – the namesake of St. Peter's church – and John, the youngest disciple, who more than any of the others, focused on the importance of neighbourly love in Jesus' teachings.

As an apostle, Peter is an excellent role model. His trials and tribulations, his doubts, even his denial of Jesus early Good Friday morning, all encourage us to do better, even when we have failed and perhaps even when we have excluded Jesus from our own lives.

After all, it was Jesus who said to Peter: *And I tell you that you are Peter, and on this rock I will build my church, and the gates of Hades will not overcome it. I will give you the keys of the kingdom of heaven; whatever you bind on earth will be bound in heaven, and whatever you loose on earth will be loosed in heaven.” (Mt 16:18-19)*

This sentiment continues in today's Christian church, though the office of the priest and in the right given to the Church to acknowledge sin and give absolution.

A completely different responsibility was given to John, the youngest of the disciples. He inherited Jesus' worldly possessions and became the guardian of Mary, Jesus' mother. Why was this honour and responsibility placed on him? Perhaps because Mary was his and his brother Jacob's aunt. Jesus and John were cousins. Or was it more so because John embodied true neighbourly love, a value that Jesus preached, and for which John earned the title „Apostle of Godly Love“. The teachings of John became the legacy of Jesus' greatest commandment – that of brotherly love.

It was John, who in particular, first drew attention to the question of love. In his first letter, he writes: „*Dear friends, let us love one another, for love comes from God. Everyone who loves has been born of God and knows God. Whoever does not love does not know God, because God is love.*“ (1Jh 4:7,8).

St. Jerome, the famous fourth century theologian and Catholic Priest, once related the following of the „blessed evangelist John“, who in his later years lived and worked in Ephesus. Because of his advanced years and related immobility, John’s disciples had to carry him to church. He barely spoke and the few words he uttered repeatedly were: „Children, love one another!“ When his students tired of hearing the same message, one dared to ask: „Why do you only ever speak of that?“ John replied: „*It is the commandment of the Lord, and if this only be done, it is enough.*“

John lived a long life and died in that same town of Ephesus, the only one of Jesus’ disciples to not have died a martyr, despite being harassed and surviving several assassination attempts. He was forced to drink poison and was thrown into boiling oil. Miraculously, he survived. According to Christian tradition, he died on December 27th, about 100 AD. Reportedly, he laid himself in a grave dug in the shape of the cross and asked to be buried alive. When the grave was opened a short time later, it was empty – John was gone.

Love can’t save us from mortality, but it can help us follow the right path by following in Christ’s footsteps. And as our people’s destiny and history demonstrate, this can carry us to all corners of the world. Love for our fatherland, language and people, and faithfulness in following Christ’s teachings has helped Estonian communities outside of Estonia persevere.

Today, you, the congregation of St. Peter’s, celebrate your anniversary. You know its history from its founding days to now far better than I. While respecting what has been, I prefer to cast my glance forward and consider what the future will hold for we Estonians and Christians, in Estonia and around the globe.

In Estonia, the most recent census supports the fact that there are ever fewer Christians, with only 1/3 of adults considering themselves Christian. What is the situation for Estonians abroad?

Certainly hearing the gospel read in your mother tongue and taking part in Estonian language services is important. But from the perspective of spiritual health it is more essential to hear the Word of God and partake in Holy Communion as often as possible. Even when not delivered in the Estonian language.

For Estonians living abroad, frequently the only opportunity to worship is in the local church and in the local language. One can remain an Estonian without church, but one cannot remain a Christian without church, the gospel and sacrament. One can be an Estonian Christian by participating in non-Estonian services. Is that the destiny for Christian Estonians living abroad? That will be determined by future generations.

Concern about the ability of the Estonian church’s ability to persevere is painfully relevant in Estonia today. The Population Forecast to 2060 indicates the worrying, unfortunate trend of continued emigration from Estonia. The *Eurostat* statistical agency predicts that the population of Estonia will decrease by 200,000 over the next 40 years due to declining birth rate and emigration. And this decline is expected to occur primarily from the Estonian-speaking population.

Since re-independence in 1991, the number of citizens voluntarily emigrating from Estonia has exceeded the total of those who were forced to flee during the second World War. Considering these statistics, keeping the culture, language and nationalism alive among emigrants is more important than ever before.

This is our joint mission and responsibility. In Canada, the US and even Western and Northern Europe, a new generation of Estonians exists. Do they understand that despite living abroad, they have the same responsibility to remain Estonian by carrying on traditions, customs and language, as those who live in Estonia? That after all, is how those who were forced to

leave Estonia 70 years ago kept the culture alive. Many of you are here today. If you had not maintained your language, values, traditions and faith, we would not be here today celebrating your anniversary.

Thank you for this! I beseech all of you who have remained true to your nationality and to the Estonian church, spread that message. Spread the message, of keeping the culture, language and nationalism alive, to everyone, including the new generation of Estonians who have recently immigrated to Canada. Their reasons for coming here are different from your own, but their responsibility and right to keep the culture, language and traditions alive is the same.

My gratitude goes to those who, in addition to nationalism, have kept the Estonian church in exile alive. I thank you! From early childhood, my own ties with a free Estonia were solely through my grandfather who lived in Canada. Knowing that somewhere else in the world, a different Estonia from the one I knew, was being kept alive was both affirming and encouraging. That fed the hope that one day, God would make things new and His grace would change the fate of our people.

In conclusion, my best wishes to those here today and to all who have contributed to the wellbeing of this congregation! May God bless you all!

Amen.

Sermon for 19th Sunday following Pentecost
Toronto St. Peter's anniversary
October 4th 2015

Ajalooline hetk: EELK peapiiskop Urmas Viilma, praost Mart Salumäe ja LCC president dr Paul Zabel ühist armulauda pühitsemas. Siiani pole Missouri Sinodi osaduses olev LCC ametlikult tunnistanud armulauaosadust teiste luterlike kirikutega. Aga juriidiliselt LCCsse kuuluv EELK kanoonilises osaduses olev Toronto Peetri kogudus loob praktilise pinna selliseks osaduseks Issanda ihu ja vere sakramendi pühitsemisel.

2 x Peeter Põldre

Aastapäeva teenistusel teeninud vaimulikud õpetaja Kalle Kadakas, LCC president dr Paul Zabel, peapiiskop Urmas Viilma, praost Mart Salumäe ja emeritõpetaja dr Tõnis Nõmmik. Tagareas piiskop dr Andres Taul. Peeter Põldre

Peetri kiriku pühitsemise 60. aastapäev

Koguduse asutamisest möödus 2015. aasta 3. augustil juba 67 aastat.

Selle aasta 4. oktoobril tähistasime EELK Toronto Peetri kiriku pühitsemise 60. aastapäeva. Kiriku aastapäev kujunes 2015. a suurimaks sündmuseks meie koguduse elus. Eelkõige nende mälestuste tõttu, mida oma südames kannavad inimesed, kes kuue aastakümne vältel on kiriku käekäigule kaasa elanud. Aga muidugi ka seepärast, et kohal olid mitmed aukülalised. Kutse oli saadetud paljudele koguduse aktiivsetele liikmetele, kelle osalemine koguduseelus on erinevatel aegadel olnud olulise tähendusega. Aga oodatud olid kõik, kes soovisid kokku tulla.

Jumalateenistusel osales rohkearvuline kogudus. Laulsid segakoor Ööbik ja ansambel Helin. Jutlustas EELK peapiiskop Urmas Viilma. Kaasa teenisid LCC president dr Paul Zabel, praost Mart Salumäe, õpetaja Kalle Kadakas ja emeritõpetaja dr Tõnis Nõmmik. Jumalateenistuse käigus õnnistati ametisse koguduse 31. mail valitud uus nõukogu ja teenistuse lõpus andis peapiiskop EELK koostöömedali hr Wayne Hamiltonile.

Aastapäeva pidulauda kiriku alumises saalis mahtus

Urmas Viilma annab üle koostöömedali hr Wayne Hamiltonile, kes on aastakümneid olnud Newbiggingi matusebüroo teenistuses ja temast on kujunenud Eesti matusetraditsioonide ekspert Torontos. Alati on matusel kirstu kõrval Eesti lipp, meie matusetalituse kõik iseärasused alates talituse korrast kuni matuselaulude valikuni ja peielaua menüüni on temal peensusteni teada. Kuigi ta eesti keelt ei räägi, suudab ta peast kaasa laulda eesti keeles vähemalt kolme matuselaulu: „Jumal, Sul ligemal“, „Oh võta mind, mu Jumal“ ja „Kallid, kallid isakäsi“. Ta on nüüd jäänud osalise koormusega Humphrey matusebüroo teenistusse just eestlaste matuste korraldamiseks, sest teda teatakse ja usaldatakse. Wayne Hamiltonile EELK tunnustuse andmise üle on kogudusel suur heameel.

Mart Salumäe

120 inimest, seepärast palusime tulijail end eelnevalt registreerida. Laud sai täis, sest tulijaid jätkus. See oli viimaste aastate rahvarohkeim laudkond meie kirikus. Koosolijaid tervitas juhatuse esimees pr Naani Holsmer ja laulis koguduse vokaalansambel. Söögipalve pidas piiskop dr Andres Taul. Peapiiskop kinkis meie kogudusele Maarjamaa vimpli, mis on kujundatud Eesti ristiusustamise 800. aastapäeva meenutamiseks. Tervituskõne pidas Toronto Eesti baptistikoguduse pastor Jüri Puusaag. Pidusöögi valmistas Kanadas tuntud noor eestlasest meisterkokk Paul Lillakas, tordi tegi Eesti Maja kohviku perenaine Ülle Veltmann. Pidulaua katsid ja kaunistasid Naani Holsmer ja Lehta Greenbaum koos abilistega. Aastapäeva ettevalmistamises osalesid oma panusega aga väga mitmed juhatuse liikmed ja vabatahtlikud abilised ning koguduse töötajad. Nii suure ettevõtmise puhul jagub ettevalmistavat tööd küllaga alates kutsete saatmisest, ajakava koostamisest, kooride harjutustest, laudade ja toolide valmis seadmisest kuni laululehtede trükkimiseni, külaliste vastuvõtmiseni ja lõpuks pidusaali koristamiseni. Suur tänu kõigile, kes meie kiriku aastapäeva heaks kordaminekuks kaasa aitasid!

Maarjamaa vimpli võtab Urmas Viilmalt vastu Naani Holsmer.

Peeter Põldre

Aga heidame pilgu korraaks ajas tagasi.

Pidu on ju toredam meenutada, kui meeles pidada, mida me siis pühitsesime. Järgnev tagasivaade koguduse algaastatele ja Peetri kiriku ehitusloole on kokku pandud 1998. a septembris koguduse 50. aastapäeva puhul ilmunud väljaandes Elu nr 77 avaldatud artiklite põhjal. Kui Kanada hakkas Teise maailmasõja tagajärjel nõukogude võimu poolt okupeeritud riikide pagulasi vastu võtma ja esimesed eestlastest sõjapõgenikud said hakata siin maal oma uut elujärge seadma, asuti korraldama ka eestikeelsete koguduste loomist.

Toronto Peetri koguduse asutamiskoosolek peeti 3. augustil 1948 St. Johni luteriusu kirikus. Asutamiskoosolekul osales 70 inimest. Ajutise juhatuse koosseisu valiti: esimeheks J. Poola, abiesimeheks Jüri Reial, sekretäriks John Ross, abisekretäriks Otto Annus, laekuriks Alviine Siidra, abilaekuriks Julius Putnik ja liikmeks Aleksander Reiman. Koguduse esimeseks nimeks võeti Eesti Evangeelne Luteriusu Kogudus Torontos.

Juhatuse esimene koosolek peeti 6. augustil 1948. Esmane mure oli kogudusele õpetaja leidmine. Esimene jumalateenistus toimus 29. augustil 1948 St. Johni kirikus ja selle pidas õp Rudolf Kiviranna, kes juba elas ja töötas New Yorgis. Esimesele jumalateenistusele kogunes 170 kirikulist ja esimesest korjandusest laekus \$ 117.38.

3. oktoobril pidas jumalateenistuse õp Oskar Puhm, kes elas siis veel USAs.

31. oktoobril 1948 toimunud täiskogu koosolekuks oli esitanud oma kandidatuuri koguduse õpetaja ametikohale kokku üheksa vaimulikku, nende seas ka õp Puhm. Tema poolt hääletas täiskogu enamus ning ta kinnitati koguduse esimeseks õpetajaks.

Koguduse asutamise järgsed esimesed aastad olid kiire kasvu ja viljaka töö aastad. Kogudus oligi esimene eestlasi koondav organisatsioon. Peale sõnakuulutustöö tuli tegelda ka palju muuga. Kasvas koguduse liikmete hulk, alustati pühapäevakooli tegevust, kus aastaga kasvas laste arv poolesajani. 1949. a leerigrupis oli 18 noort. Samal aastal asutati ka koguduse naisring. St. Johni kiriku kõrvalruumid, mida kohalik saksakeelne kogudus eestikeelseks kogudusetööks kasutada oli andnud, kippusid järjest laienevale tegevusele kitsaks jääma.

24. oktoobril 1949 asutati koguduse patronaazi all 30 õpilasega Eesti täienduskool, kus

Pidulaud kiriku alumises saalis. Tervituskõnet peab juhatuse esimees Naani Holsmer.

Peeter Põldre

Esimesed jõulud Peetri kirikus 1955. a. Altaris on õpetaja Oskar Puhm.

Koguduse arhiiv

õppeaineteks olid eesti keel, Eesti ajalugu ja maateadus. Kooli juhatajaks sai Ellen Martens, õpetajateks Heljo Nurm, Endel Loo ja Klaudia Voiko. Aastaga kasvas koolipere nii suureks, et ruumikitsikuse tõttu pidi õp Puhm paluma Toronto Eesti Seltsil võtta kool oma hoole alla.

24. septembril 1951 pani koguduse täiskogu aluse kiriku ehitusfondile. Asuti pühakoja ehituseks raha koguma ning kirikule sobivat krunti otsima. Suur hulk koguduse liikmeid käis järgneva kahe aasta jooksul Torontos avasilmi ringi, et leida oma kodukirikule hea asukoht, mis oleks samas ka võimalikult taskukohane. Viimaks leidis õpetaja abikaasa Meeta Puhm müügil oleva maja aadressil 817 Mount Pleasant Rd. Krundi hinnaks oli 38 000 dollarit. Kogudus aga oli suutnud kokku koguda vaid 1500 dollarit. Tehingu eest pidi tasuma 24 tunni jooksul. Kibekiire asjaajamise tulemusena suutis ehitusfond abi leida Missouri Sinodi Ontario piirkonna Misjoni Nõukogult, kes laenas krundi ostuks vajaliku summa.

Kogudus sai krundi omanikuks 16. veebruaril 1953. Suur samm oma pühakoja saamise teel oli astutud.

Peetri kiriku ehitusfond korraldas raha kogumiseks esimese aktsiooni 29. novembrist 6. detsembrini 1953. 54 usaldusmeest külastasid Toronto eri piirkondades elavaid inimesi ning kogusid annetusi pühakoja ehitamiseks üle 10 000 dollari.

Eestlasest arhitekt Michael Bach (kas ta ristinimi oli kodumaal ehk Mihkel ja perekonnanimi Oja?) projekteeris kiriku tollal veel uudses stiilis, mis tähendas ka uudsete tehniliste lahenduste kasutamist. Koguduse täiskogu võttis projekti vastu, kuid ehituskulude kokkuhoidmiseks tuli teha plaanides olulisi muudatusi. Otsustati loobuda torni ehitamisest ning osast kõrvalruumidest. Muudetud ehitusprojekti kinnitas täiskogu 31. oktoobril 1954. Samal ajal otsustati võtta koguduse uueks nimeks EELK Peetri kogudus Torontos.

Ehitustöid alustas 10. novembril 1954 ehitusfirma Leeds ja kiriku nurgakivi pühitseti juba järgmise aasta 20. märtsil.

Kuigi tööd edenesid hoogsalt, oli palju vaeva ehitustööde järelevalvega. Samuti ei andnud linnavalitsuse vastavad ametnikud luba paigutada oreli kiriku rippkonstruktsiooniga rõdule. Kardeti, et see ei ole piisavalt tugev. Seega tuleb välja, et oreli paigutamine kiriku altari taha oligi tegelikult hädapärane lahendus ega olnud arhitekti enda idee kiriku interjöörü kujundamisel.

Õpetaja Puhm pidi lisaks hingeheidja ja sõnakuulutaja tööle viibima ka pidevalt ehitusplatsil. Ehituse juures olid talle suureks abiks tollased nõukogu liikmed ja esimehed Oskar Paas,

Karla Betlem, Egbert Runge ja August Nõmmik ning ehituskomitee esimehed Gustav Oraw, Juhan Laanes ja Egon Meipoom. Finantskomitee hoolitses ehituse rahastamise eest. Seda tööd tegid Eduard Aun ja Harold Kivi.

Oma osa kiriku ehitamisse andsid kõik koguduse liikmed. Laste kasvatamise ja koolitamise ning oma uue kodu rajamise kõrvalt panid tuhanded inimesed kokku need ohvriannid, millega see pühakoda rajati.

25. septembril 1955 toimus valminud kirikuhoone pühitsemine. Sündmus oli nii oluline, et kogudust oli tervitama tulnud ka tollane Toronto linnapea Nathan Phillips. Pühitsemistalituse viis läbi praost V. Viks.

Luterlikus kirikus on orel kujunenud jumalateenistuse pidamisel peaaegu sama oluliseks nagu altar ja kantsel. Kiriku ehitamise juurde kuulub ka oreli ehitamine. Aga orel on väga kallis pill. Keeruline on leida lahendust, mis ühtaegu oleks kõlavärvidelt mitmekesine, tehniliselt töökindel ning tellijale taskukohane. Peetri kirikusse sobiva oreli valimisel tegi suure töö professionaalne kirikumuusik ja helilooja Lembit Aveson, kes oli ka aastaid meie koguduse organist ning koorijuht. Tema soovitude järgi valitud pill on kogudust ustavalt teeninud tänaseni.

Peetri kiriku ehitus läks maksma 195 000 dollarit, millest kogudus suutis maksta algul 52 000. Puuduva summa laenas Missouri Sinod. Kogudus tasus selle laenu järgnevatel aastatel jooksul, kui liikmeskond kasvas.

Kiriku ehitamine on jätkunud ka hiljem. 1961. a valmis kiriku väike saal koos tulevase torni vundamendiga. 1970. a suvel valmisid kellatorn ja kiriku tiibehitis, mille projekteeris arhitekt Ants Elken. 28. septembril 1975 peeti kirikuhoone 20. aastapäeva ja ühtlasi pühitseti sisse kiriku ümberehitus. Kirikusaali pikendati seitsme jala võrra ning orel viidi altariruumist rõdule. Sellest alates sai kirik nüüdseks meie silmale juba harjunud kuju. Kasutusele võeti meie kiriku heledast puidust altar ja kantsel, mis on ilus näide rahvusliku ja kristliku sümbolika kokkusobivusest – ristnurgad, kaheksakand ja ristimärk kannavad endas ju kõik aja ja igaviku kohtumise sümbolit.

Seni viimase suurema juurdeehitisena valmis 2013. a Peetri kiriku tiibehitise laiendus kahe korruse vahele lifti paigutamiseks.

Mida toob tulevik?

Koguduse esimesel aastakümnel ristiti kokku 605 last, laulatati 545 paari ja maeti 89 lahkunut. Koguduse juurdekasv ületas maetute arvu seitsmekordselt. Pühapäevakoolis käis parimatel aastatel 170 last ning leeritati kuni 100 noort aastas. Selline tormiline kasvuhoo oli iseloomulik just paguluses loodud kogudusele, kuhu kuulusid suures osas 20–40aastased inimesed ja nende lapsed. Vanemat põlvkonda oli ju suhteliselt vähe, aga järelkasvu tuli igal aastal juurde.

Siinse eestlaskonna tänase olukorra kujunemisel on tegelikult tunda sedasama vahepealsete põlvkondade puudumist, mis algaastatel avaldus kiire järelkasvuna ning praegu väljendub järsu kahanemisena. Ning kui arvestada järgmise põlvkonna igati loomulikkude ja ootuspärast segunemist kohaliku rahvaga ning ühiskonna üldist sekulariseerumist, siis on sellise ühe rahvusgrupi loodud koguduse arvuline kahanemine igati paratamatu nähtus. See ei pruugi meile meeldida, aga me peame sellega arvestama.

Tulevik tervikuna on Jumala käes. Küll aga on ta andnud lähema tuleviku kujundamisel võimaluse ka meil endil osaleda. Just seda tarkust järgisid inimesed, kes kord asutasid meie koguduse ning 60 aastat tagasi ehtasid valmis selle pühakoda. Nad pärandasid meile vaimuliku kodu, mida meie saame kalliks pidada, hoida ja vääriliselt kasutada.

Päris kindlasti ei tule tagasi vanad kuldsed ajad, kui pühapäevakoolis käis 170 last, leerigruppi kogunes 100 noort, laulukooris osales poolsada lauljat, kirik oli pühapäeviti rahvast tulvil ning koguduse ringid tegutsesid aktiivselt. On tulnud teistsugused ajad, mil matuseid on ristimistest kümme korda rohkem.

Aga ka seesugune aeg on Jumala päralt ning tema poolt õnnistatud. Eelkäijate usu elu tänuväärse pärandina on koguduse kasvuaegade järelkasvust tänases liikmeskonnas elujõuline

osa inimesi, kelle jaoks meie kirikut ja kogudust on vaja vähemalt järgmise kolme aastakümne vältel.

Jumalateenistused EELK Toronto Peetri kirikus toimuvad igal pühapäeval kell 11.

Uus leerikursus alustas 18. oktoobril 2015 ja leeripüha toimub 1. mail 2016.

Tänavu on ristitud 5 last, leeritatud 3 noort, laulatatud 5 noorpaari ja maetud 44 lahkunut.

Jumalateenistusi on peetud kokku 87. Suur osa koguduse liikmetest osaleb jumalateenistustel, mis peetakse Ehatares, Eesti Kodus ja Soome Kodus.

Aga veel suurem osa kogudusest vajab meie kirikut elu olulisematel hetkedel. Kuigi igapäevane kirikuskäimine pole neile kas pika vahemaa, kiire elutempo või mõne muu takistuse tõttu jõukohane, vajavad nad seda kindlustunnet, et jõuluõhtuks saab ikka oma kodukirikusse kokku tulla, siin oma vanemaid mälestada, oma lähedasi viimsele teele saata ja siia oma lapsed leeri tuua. Meie ülesanne on hea seista selle eest, et see võimalus oleks jätkuvalt olemas.

Mart Salumäe,
koguduse õpetaja, praost

Aastapäevatordi tegi Eesti Maja kohviku perenaine Ülle Veltmann. Mart Salumäe

Selle aasta Elus on ajaloo tarvis jäädvustatud koguduse 2014. aasta sõnaline aruanne, sest 2015. a aruanne valmib alles järgmise aasta alguses. Aga eks meie aastaraamatu ülesanne on ka lugejate ette tuua aasta jooksul arutusel olnud olulisemad teemad. Üks selline tähtis dokument on ka koguduse õpetaja koostatud ja koguduse täiskogule esitatud aruanne. 2015. a aruanded ilmuvad järgmises Elu numbris.

EELK Toronto Peetri koguduse 2014. a sõnaline aruanne

I. Koguduse liikmed, juhtorganid ja nende tegevuse analüüs

Koguduse liikmed

Koguduse andmebaasi kohaselt oli 2014. a liikmeannetuse tasujaid 491 leibkonda (2013. a 575 ja 2012. a 577 leibkonda). **Koguduse hingekirjas oli 2014. a kokku 1596 inimest** (2013. a 1105 leibkonda kokku 2029 inimesega ja 2012. a seisuga 1097 leibkonda kokku 2018 inimesega).

Samas peab aruandja tõdema, et ta ei ole pädev vastama küsimusele, kas need andmed on päris täpsed. Juba 2013. a aruande koostamisel ilmnis, et seni kasutatud andmebaas annab eri ajahetkedel samale päringule erinevaid vastuseid. Seega jääb loota, et järgmise aasta aruannet esitades saab olla liikmete andmete esitamisel kindel andmebaasi andmetele, sest alates aasta vahetusest on üle mindud uue tarkvara kasutamisele. 2014. a aruande andmed pärinevad aga seni kasutusel olnud andmebaasist.

Liikmesannetajate arv on (2015. a aprillis tehtud päringu andmetel) oluliselt kahanenud. Annetustest laekunud summa samas sellist kahanemist ei näita. Kui tõesed olid eelnevate aastate andmed? Aruandeaastal viidi läbi postituskampaania, mille tulemusel laekus ka hulga selliste liikmete annetusi, kes eelnevatel aastatel polnud annetanud. See lubaks loogiliselt oletada, et liikmesannetajate koguarv peaks kui mitte kasvama, siis vähemalt püsima enam-vähem sama.

Ilmselt on liikmesannetajate arv kahanenud. 2014. a lahkus surma läbi 38 koguduse liiget. Valdav osa neist olid kuni surmani aktiivsed annetajad. Praktika näitab, et annetajaliikme iga-vikku lahkumisega kaob kogudusel sageli kontakt ka tema pereliikmetega. Kui seda loogikat järgida, siis ligi neljakümne liikmesannetaja surm võib põhjustada 85 inimese annetuse ärajäämise. Aga 85 leibkonda? Ja pealegi olukorras, kus annetuste kogusumma pole kahanenud. Siin peab olema mingi statistiline ebatäpsus, aga milline?

Koguduse juhtorganid ja nende tegevuse analüüs

Nõukogu valiti koguduse täiskogu poolt 2. juunil 2013 ja õnnistati ametisse 16. juunil 2013 peetud jumalateenistusel. Nõukogu esimees on pr Naani Holsmer. Kokku valiti nõukogusse 31 liiget. Koguduse vaimulikud kuuluvad nõukogusse oma ameti poolest. Seega sai 2013. a ametisse asunud nõukogu 33-liikmeline. Kuna aga nõukogu liikmete hulk on kahe aasta jooksul kahanenud kolme inimese võrra, on 2014. a lõpu seisuga nõukogu 30-liikmeline.

Antud koosseisu valimisperiood lõpeb 2015. a.

Nõukogu liikmed on täitnud oma kohustusi vastutustundlikult. Jumalateenistustel on nad olnud ustavalt toimekondades. Samuti on koguduse nõukogu olnud koostöövõimeline koguduse-eluks vajalike otsuste langetamisel. 2013. a nõukogusse valitud uued liikmed asusid uue vahetusega nende kohta täitma, kes väärika vanuse või väsiva jõu tõttu nõukogust välja jäid.

Siinkohal on põhjust tänada kõiki, kes viimase kahe aasta vältel on nõukogu liikmetena oma panuse kogudusetöösse andnud.

Juhatus valis koguduse nõukogu 2013. a. Juhatuses esimees on pr Naani Holsmer, aseesimees dr Peeter Põldre ja laekur Leena Liivet. Liikmed on Liivia Kängsepp, Jüri Laansoo, dr Talvi Maimets ja Allar Viinamäe.

Ameti poolest kuuluvad juhatusse ka koguduse vaimulikud. Kuni 31. märtsini 2014 olid selleks piiskop Andres Taul koguduse abiõpetajana ja praost Mart Salumäe koguduse õpetajana. Alates piiskop Andres Tauli koguduse abiõpetaja ametist pensionile jäämisest on olnud ka koguduse

juhatuse üheksa asemel kaheksaliikmeline. Kuna juhatuse liikmete arv vähenes mittevõimalike liikmete arvelt, ei pidanud nõukogu uut liiget vabanenud koha täitmiseks juurde valima.

Juhatus on koos käinud keskmiselt kord kuus. Juhatus koosolekute protokollid on kõigile koguduse liikmetele tutvumiseks avalikud ning neid saab lugeda koguduse kantseleis.

2014. a on koguduse juhatuse igapäevaste ülesannete kõrval olnud lahendada neli keerukat ülesannet.

Esimeseks oli seoses piiskop Andres Tauli pensionile jäämisega vajalike ümberkorralduste tegemine koguduse teenimises. Sellega sai juhatuse üksmeelselt ja korrektselt hakkama.

Teine tõsisem probleem oli seoses koguduse ingliskeelse sektori tegevuse lõppemisega. Juba 2013. a sügisest oli see teema päevakorral. Viimaks otsustas ingliskeelne sektor oma tegevuse lõpetada kooskäijate puudumise tõttu. Paraku pole juhatusele tänaseni laekunud selle koosoleku allkirjastatud protokoll. Küll aga on reaalselt nende tegevus lõppenud. Osa neist vähestest liikmetest, kes külastasid varem ingliskeelseid jumalateenistusi, on hakanud käima meie kakskeelsetel jumalateenistustel. Paraku ei erine meie koguduse ingliskeelse sektori saatus millegi poolest paljude teiste etniliste koguduste analoogsete rühmade olukorrast ning tuleb tunnista, et pigem muutub aja jooksul kogudus tervikuna kakskeelseks.

Kolmas oluline ümberkorraldus oli seoses meie senise organisti, andeka noore orelikunstniku Hanné Beckeri koguduse teenistusest lahkumisega magistriõppesse Baselis. Kuna ta oli juba kaks aastat kogudust teeninud ning meie olime temaga ja tema oli meiega harjunud, oli kahju nii andekast organistist ilma jääda. Pealegi pole Torontos kerge leida organisti, kes suudaks orienteeruda eestikeelse koguduse muusikalises ja liturgilises praktikas. Kuigi koraalide viise on sarnaseid, lauldakse neid igas keeles teatud iseärasustega, mis on sajandite jooksul välja kujunenud. Samuti on meie liturgiline praktika oluliselt erinev kohalikest tavadest. Seni olime hakkama saanud eestlastest organistidega. Hanné Becker oligi esimene teisest rahvusest organist, kellele Jumal oli andnud erilise andekuse tabada võõra keele intonatsioonilisi varjundeid.

Õnneks avanes võimalus kutsuda senine Vana-Andrese koguduse organist Marta Kivik meie koguduse teenistusse. Kuna tema senine tööandja on oma tegevuse pidanud ümber korraldama ja oma kiriku maha müüma, saime pakkuda Marta Kivikule tööd meie koguduse organistina. Samas võimaldame tal jätkata senist teenimist ka Vana-Andrese jumalateenistustel, mis reeglina toimuvad pühapäeva pärastlõunal.

Ka selle keerukana tundunud ülesande täitmisel on olnud meie juhatuse üksmeelne ning konstruktiivne.

Neljas oluline uuendus, mille koguduse juhatuse suutis 2014. a ellu viia, oli annetuste kogumise postituskampaania. Selle juures oli oluline mitmete juhatuse liikmete initsiatiiv. Eriti väärivad tunnustust kampaania korraldamisel juhatuse liikmed Talvi Maimets, Peeter Põldre ja Leena Liivet, kes koostasid postitatava bukleti, korraldasid selle trükkimise ja viimaks ka postitamise. Kampaaniaks kulus küll ligi 3000 dollarit, aga annetustena laekus ümardatult 30 000 dollarit.

Aruandja hinnangul suutis koguduse juhatuse aruandeaastal tegutseda väga asjatundlikult ja konstruktiivselt. See ei tähenda sugugi, et juhatuse liikmed ei ole erinevate küsimuste lahendamisel teatud nüanssides eri arvamusel. Kuid osatakse oma seisukohti argumenteerida asjalikult ning rahumeelselt leida sellised lahendused, mis realiseeruvad kõigiti läbi kaalutud otsustena.

Revisjonikomisjoni valis koguduse täiskogu 2. juunil 2013. Liikmed: Tõnu Kalvik, Toomas Voksepp, Enn Kuuskne ja Lembitu Ristsoo.

Koguduse revisjonikomisjon on oma tööd teinud väga põhjalikult ning uurinud koguduse raamatupidamist ja asjaajamist kohusetundlikult.

Koguduse 2014. a majandusaasta andmete revideerimiseks on komisjon pidanud kaks koosolekut. Dokumentatsiooni revideerimise käigus on saadud täiendavatele küsimustele vastuseid juhatuse esimehelt, laekurilt ja koguduse õpetajalt.

Revisjonikomisjon on lisaks koguduse asjaajamise revideerimisele andnud juhatuse palvel ka hinnangu koguduse juhatuse kavandatud sammudele investeeritud summade paremaks paigutamiseks. Revisjonikomisjoni asjatundlikud tähelepanekud ja nõuanded meie koguduse majandusasjade paremaks korraldamiseks on olnud tänuväärased.

II. Koguduse töötajad ja nende tegevus

1. Praost **Mart Salumäe** on koguduse õpetaja olnud alates 4. augustist 2011. Töötab täieliku tööajaga. Ta on ordineeritud Tallinnas 28. jaanuaril 1987, teoloogilise kõrghariduse omandanud EELK Usuteaduse Instituudis ning on olnud kiriku teenistuses erinevates ametites juba alates 1981. a. Täidab ka mitmeid üldkiriklikke kohustusi. 2011. a sügisest on Mart Salumäe EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi peasekretär. 2012. a valis EELK Kanada praostkonna sinod ta praostkonna praostiks. 2014. a märtsist täidab Mart Salumäe ka EELK USA praostkonna praosti kohuseid.

Ametialased lähetused 2014. aastal:

- jaanuaris osalemine EELK vaimulike konverentsil Eestis Roostal,
- märtsis osalemine EELK USA praostkonna sinodil Floridas,
- septembris ja novembris Montreali koguduse külastamine,
- aasta vältel regulaarne praostkonna koguduste teenimine Hamiltonis ja Londonis ON.

2. Piiskop **Andres Taul** valiti ja kinnitati koguduse õpetaja ametisse 1982. a ning teenis koguduse õpetaja ametis kuni 2011. a augustini. Seega kokku ligi 30 aastat. Alates 4. augustist 2011 oli piiskop Andres Taul osalise koormusega kaasa teeninud koguduse abiõpetaja ülesannetes kuni 31. märtsini 2014.

Ametialased lähetused 2014. aastal:

- novembris osalemine EELK kirikukogul seoses peapiiskopi valimisega Eestis Tallinnas,
- aruandeaasta jooksul regulaarne teenimine EELK St. Catharine'i koguduses.

3. Organist **Hanné Becker** asus tööle organistina osalise tööajaga alates septembrist 2012. Töötas koguduse organistina kuni 31. augustini 2014, mil läks Euroopasse Baselisse magistriõppesse.

4. Organist **Marta Kivik** asus koguduses osalise tööajaga tööle alates 1. oktoobrist 2014. On pikaajalise kogemusega organist ning valdab oma ala väga hästi. Tunneb põhjalikult kohalikku muusikaelu ning koguduse muusikalist praktikat.

5. Kantseleiametnik-administraator **Reet Marten-Sehr** asus osalise tööajaga sellele ametikohale alates 2013. a aprillist. Kantseleis on töö jaotatud nii, et koguduse õpetaja vastuvõtuajad on teisipäeviti ja neljapäeviti ning kantseleiametniku vastuvõtuajad esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 13–16.

Vabatahtlikud. EELK Toronto Peetri koguduses on suur hulk vabatahtlikke, kes erinevates valdkondades on kaasatud koguduse tegevusse. Tegutsevad naisring, arhiivitoimkond ja vokaalansambel. Aruandja hinnangul on Peetri koguduses vabatahtlikke meeldivalt palju. Kui kokku arvata nõukogu liikmed vabatahtlikes toimkondades jumalateenistustel, vokaalansambli lauljad, naisringi liikmed, arhiivitoimkond ja inimesed, kes erinevatel puhkudel kogudusetöös kaasa on aidanud, siis on meil vabatahtlikke kokku ju veidi alla saja inimese. See näitab koguduse elujõudu, pikaajalisi traditsioone ja tegusust.

III. Jumalateenistusliku elu analüüs

EELK Toronto Peetri koguduses peeti aruandeaastal kokku 94 (2013. a 128, 2012. a 143 ja 2011. a 102) **jumalateenistust**. Neist **84** (2013. a 61, 2012. a 61 ja 2011. a 52) teenistust olid eestikeelsed. **10** jumalateenistust peeti kahes keeles.

Kirikus peeti **53** jumalateenistust.

41 jumalateenistust toimus väljaspool kirikuhoonet: Ehatares 11 teenistust ja 11 piiblitundi, Soome Kodus 11 palvust, Eesti Kodus 2 teenistust, surnuaiapähi 3, muid teenistusi 3. Armulaud oli kaetud **32** (2013. a 35, 2012. a 38 ja 2011. a 30) jumalateenistusel.

Jumalateenistuste ülesehitus vastab eestikeelsetel jumalateenistustel peamiselt EELK vanale agendale. Lauldakse „Kiriku laulu- ja palveraamatu“ laule. Suuremate pühade puhul on kasutusel laululehed, mille koostamine on koguduse õpetaja ülesandeks kujunenud. Aruandeaastal tuli koostada kokku 12 laululehte, millest trükikojas trükituna ilmus kaks: jõuluõhtu ja leeripüha jumalateenistusteks. Ülejäänud paljundati koguduse paljundusmasinal.

Altaritekstiilid vastavad kirikuaasta värvidele. Kirjakohad Piiblist on võetud vastavalt EELK kirikukalendri soovitudele.

Jumalateenistused on pidanud oma koguduse vaimulik praost Mart Salumäe ja aruandeaasta esimeses pooles ka piiskop Andres Taul. Koguduse õpetajat asendas tema korralise puhkuse ajal Tallinna Jaani koguduse õpetaja praost Jaan Tammsalu neljal pühapäeval. Ühel korral asendas aruandeaastal koguduse õpetajat praostkonna ajutine vikaarõpetaja Tuuli Raamat. Kolmel jumalateenistusel aitas kaasa teenida (neist kaks surnuaiapäha) õp Kalle Kadakas, ühel jumalateenistusel õp Ants Leedjärv, ühel jumalateenistusel õp Arho Tuhkru ja ühel jumalateenistusel baptisti koguduse pastor Jüri Puusaag.

Kahes keeles jumalateenistused. Aruandeaastal peeti 10 korral jumalateenistus eesti ja inglise keeles. Nendest jumalateenistustest osavõtt on olnud kohati rahvarohkem ning kirikuliste hulgas on olnud ka neid, keda muul ajal pole jumalateenistustel kohanud.

Kakskeelsete jumalateenistuste puhul on teenistuse liturgiline ülesehitus peamiselt EELK traditsioonile vastav, kuid on kasutatud ka ingliskeelseid liturgilisi tekste kohaliku luteri kiriku rikkalikust tagavarast.

Jumalateenistuseks vajalikud kirikuriistad ja -tarbed. Jumalateenistuste ettevalmistamisel osalevad toimkondade liikmed regulaarselt ja valmistavad ette ka jumalateenistuseks vajaliku inventari. Kirikuruumi ettevalmistamine on nõukogu liikmetest toimkonna ülesanne ning seda on alati täidetud ustavalt ja hoolsalt.

Armulauariistade eest hoolitsevad dr Talvi Maimets ja dr Reet Marley. Armulauatarvete eest hoolitsemine on eeskujulik. Kasutatakse samaaegselt nii ühiskarikat kui individuaalpeekreid.

Koguduse arvuline osavõtt jumalateenistustest

Keskmine jumalateenistusest osavõtjate arv eestikeelsetel teenistustel langes aruandeaastal statistiliselt nelja inimese võrra. Aasta keskmine kirikuliste hulk on 21 inimest (2013. a 25, 2012. a 32 ja 2011. a 30).

Selle languse põhjusi on mitmeid. Esiteks on koguduse kirikus käiv osa jõudnud väga vääriskasse ikka. Samas on igapäevapäevase koguduse hulgas esindatud ka koguduse keskealine liikmeskond. Teiseks teguriks on sellelgi aastal kindlasti erakordselt pikk ja tõsine talv. Kui aasta varem olime jõuluõhtul suisa elektrita ja kütteta, siis viimane talv tekitas olukorra, kus praktiliselt surnutemälestuspühast ülestõusmispühadeni oli lumi maas ning reeglina laupäeva öösel vastu pühapäeva sadas lund. Isegi kohalik ilmateate telekanal tõi välja ühe talve tagajärjena selle, et kirikutes on varasemast märgatavalt vähem kirikulisi. Tänavad olid libedad, inimesed

ei julgenud autoga sõita ega kõnniteedel tasakaaluharjutusi tegemas käia, kui selleks polnud eluliselt vältimatuid põhjusi. Samas aga Ehatares, Eesti Kodus ja Soome Kodus teenistustel osalejate arv püsib peaaegu endine.

Muusika jumalateenistustel on hea tasemega. Kogudus laulab aktiivselt kaasa eriti neil pühapäevadel, kui laulu toetab vokaalansambel. Koguduse vokaalansambel teenis kaasa üheksal jumalateenistusel. Ansambel Helin laulis kahel jumalateenistusel. Külalisesinejaid oli neljal korral kaasa teenimas. Seega on koguduse muusikaelu olnud suhteliselt aktiivne kogu 2014. a vältel.

IV. Kiriklike talituste analüüs

Ristiti 5 last (2013. a 3, 2012. a 1 ja 2011. a 8).

Leeritati 16 noort (2013. a 5, 2012. a 7 ja 2011. a 14).

Laulatati 2 noorpaari (2013. a 2, 2012. a 1 ja 2011. a 6).

Maeti 38 lahkunut (2013. a 37, 2012. a 52 ja 2011. a 37).

Ametitalituste keeleks on kujunenud enamasti inglise keel.

V. Hoolekande- ja hingehoiutöö

Kodukülastused. Kodukülastusi on tehtud peamiselt juhtudel, kui selleks on kas külastust sooviv inimene isiklikult soovi avaldanud või kui sellest on vaimulikule kellegi sugulased või hooldajad teada andnud. Kodukülastusi tegi vaimulik aruandeaastal neli.

Surija juurde kutsuti vaimulik neljal korral ja haigete külastusi on olnud viis.

Peale selle on oluline hingehoidlik töö ka kohalikes hoolekandeaastustes peetavad teenistused ja piiblitunnid.

Heategevus. 2014. a osales kogudus Päästearmee kingituste kogumise aktsioonis enne jõulupühi. Kuigi mõnele koguduse liikmele oli võõrastav näha, kuidas advendiajal sai kirikusse kuusepuu alla tuua lastele mõeldud kingitusi, leidis suur hulk koguduse liikmeid, kes

2014. a advendiajal kogusime puudust kannatavate perede lastele jõulukingitusi. Enne jõulupühi andsime need üle kohalikule Päästearmeele, et nemad saaks need peredele kingipakki panna. Meie koostöö õnnestus suurepäraselt ning paljud pered said tänu meie koguduse liikmete lahkusele kogeda oma laste siirast jõulurõõmu. Selle kingikogumise aktsiooni eestvedajaks oli koguduse juhatuse esimees Naani Holsmer.

Peeter Pöldre

selles ürituses osalesid. Vahetult enne jõulupühi saime Päästearmeele üle anda terve koorma ilusaid jõulukinke abi vajavate perede laste jaoks. Suur ja südamluk tänu kõigile, kes selles aktsioonis osalesid. Loodame, et andja rõõm oli ka iga sellise kingituse tegemisel suur.

VII. Hinnang koguduse tegevuseks vajalikele töö- ja eluruumidele

Peetri kirik on valminud 1955. a. Pühakoda on heas seisukorras; istekohti 300. Orel on heas seisukorras. Peetri kiriku hoone on ustavalt teeninud oma kogudust.

Aruandeaastal asus koguduse õpetaja elama kirikuhoone kõrvaltiiva teisel korrusel asuvasse korterisse. Seega langes kogudusel ära vajadus üürida õpetajale eluruumi mujalt.

Kirikuhoone jooksvaid kulusid on püütud kokku hoida ja sellel eesmärgil on tehtud ka mõned olulised täiendused hoone küttesüsteemis. Enam pole talvisel ajal meie kirik liiga palavaks kõetud ning küttekulu kokkuhoid peaks ühe aastaga katma selle automaatikaseadme, mis nüüd meie hoone sisetemperatuuri kontrolli all hoiab, soetamise hinna.

VIII. Muud tähelepanekud ja kokkuvõte

2014. a oli kokkuvõttes konstruktiivse koostöö ja tulevikku suunatud sammude aasta. On välja kujunenud hea koostöö õpetaja ja juhatuse vahel, asjalik koostöövaim juhatuse ja nõukogu vahel, sõbralik ja toimiv koostöö inimestega, kes oma panusega aitavad kaasa koguduseelu edenemisele.

Möödunud aasta jättis mälestuse jahedapoolsest suvest ning erakordselt pikast ja karmist talvest. Ometi on inimestel jätkunud energiat ja südamesoojust kõige selle keskel otsida igavest kevadet oma südameis läbi usu ja lootuse.

Mart Salumäe,
Toronto Peetri koguduse õpetaja, praost

Ülevaade koguduse majandusolukorrast

Kulud

Meie sissetulekud on aastate jooksul vähenenud, seepärast on kulude kokkuhoid endiselt oluline. Samas jooksvad kulud ei odavne, vaid kallinevad. Kirikuhoone vananeb ja vajab igal aastal hooldust. Ka koguduse palgalisi töötajaid on vaja, et kirik tegutseda saaks. Hea meel on teatada, et võrreldes eelmise aasta sama perioodiga oleme kulusid suutnud kokku hoida 32% võrra ja need on kooskõlas eelarvega, mille täiskogu 2015. a üldkoosolekul vastu võttis. Sissetulekuid on aga 7% vähem kui aasta varem, seega koputame teie südametele ja tuletame meelde, et soovitatav aastaannetus on 260 dollarit iga täiskasvanu kohta. Annetusi on võimalik teha mitmel moel.

- Kui teil on konto Toronto Eesti Ühispangas, helistage neile tel 416 465 4659 ja paluge, et nad kannaksid summa üle Peetri kiriku kontole #2400. Paluge, et nad lisaksid teie nime ja ümbrikunumbri, et teaksime, kellega on tegemist. Siis helistage kirikusse 416 483 5847 või saatke meil (stpeterstoronto@rogers.com), et me teaksime, et annetus on tehtud. Iga aasta veebruarikuus teeme tulumaksuvabastuse kviitungi eelmise aasta annetuste kohta.

- Võtke ühendust Sihtkapitaliga (estonianfoundation.ca) ning teatage, et annetus on tehtud Peetri kirikule. Nende kaudu võite ka krediitkaardiga maksta ja isegi igakuiseid väljavõtteid teha. Sihtkapital annab tulumaksuvabastuse kviitungi.

- Saatke tšekk posti teel kirikusse aadressil 817 Mount Pleasant Rd. M4P 2L1 Toronto ON.

Majandusolukord paraneb uuel aastal märtsis, kui Päästearmee meile üürile tuleb. See aitab kulusid katta ja võimaldab ka loodetavaid ülejääke tulevikuks investeerida, et koguduse tegevus püsiks veel pikki aastaid ka siis, kui liikmete arv praegusest oluliselt väiksemaks jääb. Päästearmee pidi üüriliseks tulema juba sellel sügisel, kuid seoses allmaaraudtee ehituse viibimisega lükkus see uude aastasse. Viivitus tekitas nii meile kui neile mitmeid ümberarvestuse vajadusi selle aasta tegevuses ja eelarvetes. Õnneks oleme oma tegevuse saanud korraldada nii, et kolme kuu üüritasust planeeritud lisasissetuleku ärajäämine meie majandamises probleeme ei põhjustanud.

Postitamiskampaania

Eelmise aasta postituskampaania kandis väga head vilja. Kui vaadata, et 2014. a jooksul annetasid 500 leibkonda keskmiselt 299 dollarit, siis nende seas oli 117 leibkonda, kes polnud aasta varem üldse annetanud. 2015. aastal on juba annetusi teinud 25 leibkonda, kes polnud kahe viimase aasta jooksul annetanud. See on positiivne samm ja näitab, et meie liikmed võtavad tõsiselt oma majanduslikku osalemist kiriku ülalpidamisel. Selle eest oleme kõik väga tänulikud.

Revisjonikomisjoni hinnang

Eelmisel täiskogu koosolekul ette kantud iga-aastane revisjonikomisjoni hinnang juhatuse tegevusele tõi esile järgmised seisukohad.

- Mõned investeringud olid aasta jooksul ebapiisavalt sisse toonud. Revisjonikomisjon juhatis sellele tähelepanu ja andis vajalikku asjatundlikku nõu, kuidas investeringuid parandada saaks. Nüüdseks on kõik investeringud konservatiivsemale alusele viidud.

- On tõenäoline, et mõne aasta pärast meie koguduse liikmeskond kahaneb niivõrd, et me enam kirikuhoone ülalpidamisega hakkama ei saa. Revisjonikomisjon on soovitanud juba praegu hakata kaaluma, millised on seaduslikud võimalused siis koguduse kinnisvara müügist saada vahendeid koguduse tegevuse jätkamiseks. Meil pole veel vajadust hakata oma kirikut müüma, küll aga on tarvis ka sellisteks tuleviku küsimusteks varakult valmistuda.

- Juhatus on kulusid kokku hoidnud ja lisasissetulekuid leidnud varasemast paremini. Aga kui meie sissetulekud oluliselt ei tõuse, suudame paremal juhul end majandada senisel viisil ainult 5–6 aastat. See on karm tõde. Olukord võib muutuda, kui saame oma kiriku ruume soodsalt pikaajalisele üürile anda. Oleme tänulikud iga annetuse ja hoolivuse eest. Kutsun kõiki tegema mis võimalik, et meie kallis kirik püsiks veel aastakümneid või vähemalt seni, kuni me teda vajame.

Leena Liivet,
koguduse laekur

Financial overview

Expenses

The need to manage our expenses continues to be of critical importance since our revenues are decreasing and ongoing expenses continue to increase. The church building is ageing and requires regular maintenance and repairs. And it's impossible to operate a church without staff.

I'm pleased to report that expenses have reduced by 32% over last year and are in line with the budget accepted at the 2015 General Assembly meeting. Income however has declined by 7% over the same period and therefore our gentle reminder that the suggested annual donation to St. Peter's is \$ 260 per adult (\$ 520 per family). We understand it's not always possible to attend services, and a one-time outlay isn't always possible, particularly at Christmas, when expenses are already high. Therefore, you may want to consider the following options:

- if you bank at the Toronto Estonian Credit Union, call 416 465-4659 and request a transfer to account 2400. Ensure that a memo/notation is added including your name and envelope number. Then call 416 483-5847 or email St. Peter's (stpeterstoronto@rogers.com) so we know to expect the donation. We will issue you a tax receipt in February of the following year;
- donate to Estonian Foundation (Sihtkapital) (estonianfoundation.ca) and ask them to allocate your donation to St. Peter's. You can make a one-time payment or set up monthly donations through your credit card. The Estonian Foundation will issue the tax receipt;
- send a cheque to St. Peter's at your convenience

Our financial situation will improve in March 2016, when the Salvation Army will begin leasing space from us. This rental income will help us cover our operating costs and will allow us to invest any surplus in a reserve fund so our church may continue to operate even as our membership declines. The Salvation Army was expected to join us in the fall of 2015, however delays with Metrolinx postponed this move to the new year. Thankfully, we have managed our expenses such that the loss of three expected months' rental income has not had a serious impact on our finances.

Mailing Campaign

Last year's mail campaign was quite successful. In 2014, 500 households donated on average \$ 299 per household; 117 of those same households had not donated at all in 2013. And in 2015 to date, 25 households who had not donated at all during 2013 or 2014 have made donations. This is a step in the right direction and demonstrates that our members take their financial obligation to the church to heart. For this, we are very grateful!

Internal Audit Committee review

The highlights from last year's Internal Audit Committee review were:

- some of our investments were underperforming. The audit committee recommended reducing our risk exposure and the church's funds are now invested more appropriately.
- With the continuing decline in our membership, the day will come when operating the church and maintaining the building will become too cost inefficient. Based on the Audit Committee's research, we may be able to sell the church building in order to fund continuing our congregation in another manner. This subject continues to be reviewed in detail to ensure we have the legal basis to do so, should the need arise.
- The Executive was commended for reducing expenses and increasing revenues. The sad reality however, is that unless our income increases substantially, the church only has sufficient assets to operate for another 5 to 6 years. Our existence can be extended by renting out the church premises on a long-term basis to provide a regular revenue stream.

In summary, thank you to each and every one of you who has donated to support the operation of your church! I call upon you all to do whatever you can, to ensure our church continues to operate for decades to come, or at least for as long as it is needed.

Leena Liivet
Treasurer

Torontolased käisid Tartus vaimulikul laulupeol

3.–5. juulini 2015 toimus Tartus EELK kirikupäev ja vaimulik laulupidu „Maarjamaa – vIsa maa“, tähistamaks 800 aasta möödumist Eesti alade pühendamisest neitsi Maarjale.

Sellest võtsid osa ka Toronto Peetri koguduse vokaalansambli kolm liiget: õp Mart Salumäe, Leena Liivet ja Talvi Maimets. Ansambliga liitus õp Tuuli Raamat, kes oli kuus kuud teeninud Montreali kogudust ning Kanada praostkonna vikaarina ka Peetri kogudust külastanud.

Mina käisin avajumalateenistusel Tartu Peetri kirikus, laulupeol Tartu laululaval, ansambli Heinavanker kontserdil Tartu Jaani kirikus ja ka kirikupäeva viimasel jumalateenistusel Tartu Pauluse kirikus. Nende päevade programmis oli aga lisaks loetletule palju huvitavat, kuhu kõikjale lihtsalt ei jõudnud. Nii sai iga osaleja teha oma maitsele, soovidele ja ajakavale vastava valiku.

Kirjeldan lühidalt enda jaoks kõige meeldejäävamaid hetki. Väärikal, kuid samas südamlilik avajumalateenistusel toonitas peapiiskop Urmas Viilma seda, et meie, eestlased, kes me armastame oma isamaad Maarjamaad, peaksime Maarjast eeskujul võtma ning alandlikult kummardama Jeesust ja Jumalat, tema Isa, ning laskma ennast kasutada Jumala tahtmist mööda. Meil on sageli nii suur usk endasse, et kipume unustama, et meil on ikka targem ja õigem ennast Jumala tahtmisele alandada.

Reedel, 4. juulil toimus hästi korraldatud proov laululaval, kus saime laulud selgemaks kompetentsete dirigentide juhtimisel. Laupäeval, laulupeo toimumise päeval, said 3000 lauljat, mõned rahvarõivais, teised koorivormis, Toomemäel kokku. Rivistumise järel liikus laulupeoliste rongkäik rõõmsalt mööda Tartu tänavaid laululava poole. Ilm oli soe ja päikesepaisteline. Ajasime juttu ka Saksamaalt ja Soomest tulnud sõpruskoguduste koorilauljatega, kes panid imeks, et ka välismaal on eesti kogudusi.

Laulud lauldi üldiselt energilise tempoga, mitmed olid moodsas stiilis kirjutatud. Minu lemmikuks sai Piret Rips-Laulu loodud võrukeelse tekstiga „Taivahõminek“. Laul räägib sellest, kuidas inimene näeb unes, et ingel näitab talle taevalist elu ja Jeesus ise viib teda kannatusrikkast ilmaelust taevalise elu poole.

Õhtul osalesin imeilusalt kontserdil, mille andis ansambel Heinavanker Tartu Jaani kirikus, mis oli publikut tulvil täis. See ansambel on ülimalt professionaalne, laulab viimistletult kaunit ja omapäraste harmooniatega nii ladina- kui ka eestikeelseid vanu vaimulikke laule.

Minu jaoks jõuab jumalasõna eriti tabavalt kohale läbi muusika, niisiis olen tänulik, et sain sellel aastal vaimulikule laulupeole minna.

Talvi Maimets

Tartu linnapea Urmas Klaas ja EELK peapiiskop Urmas Viilma saavad laulupeo rongkäigu toomkiriku varemete juurest teele.

Rita Puidet

Neli meie ansambli rõõmsat liiget Toomemäel enne rongkäigu algust: Talvi Maimets, Tuuli Raamat, Mart Salumäe ja Leena Liivet.
Olev Maimets

Laulupeo kontsert on jõudnud finaali. Koorid on kogunenud laulukaaresse alla ja kooride juhid lava ette ilusat päeva tänuga lõpetama.
Liina Raudvassar

Torontonians sing at the Tartu Sacred Song Festival

“Mary’s Land – Fatherland” was the name of the Estonian Evangelical Lutheran Church Day and Song Festival, held in Tartu from July 3-5, 2015 in celebration of the 800th anniversary of the dedication of the land of Estonia to the Virgin Mary. Three members of St. Peter’s Vocal Ensemble took part: Reverend Mart Salumäe, Leena Liivet and Talvi Maimets. Reverend Tuuli Raamat, who served the Montreal congregation for 6 months, and who visited St. Peter’s as an assistant pastor of the Canadian Deanery, joined the ensemble.

I took part in the opening church service at Tartu’s St. Peter’s Church, in the Song Festival, in a concert given by the ensemble “Heinavanker” (“Hay Wagon”) at St. John’s Church in Tartu, and at the closing church service at Tartu’s St. Paul’s Church. There were other interesting events – alas, it was not possible to attend them all. Each participant was able to choose which ones offered particular interest.

Let me briefly describe the highlights. The opening service was dignified and quite grand, yet sincere, with Archbishop Urmas Viilma delivering the message that we Estonians, who love our homeland, Mary’s Land, ought to follow Mary’s example of humble worship of God and His Son Jesus, and allow Him to use us as He sees fit. We all too often believe so strongly in ourselves that we forget that we would be wiser to submit to God’s plan for us.

On Friday, July 4 the singers went to a well-organised rehearsal at the song festival grounds. We were able to become familiar with the varying styles of the many competent and experienced choral conductors, and get used to singing with all the other choirs. On Saturday, the Song Festival day, 3000 singers, some in traditional national costumes, others in choir uniforms, gathered at Toomemägi (“Thomas Hill”). The singers got into formation with their respective choirs, and paraded joyously through the streets of Tartu some 3 kilometres towards the Festival Grounds. The weather was warm and sunny. We chatted with members of visiting choirs from Germany and Finland, who were surprised to learn that there are Estonian congregations abroad.

The songs were mainly fairly fast-tempo, many written in modern style, but my favourite one was a piece written by Piret Rips-Laul, with lyrics in the Võru dialect, called “Taivahõminek” (“Going to Heaven”). It describes a dream in which an angel shows the dreamer glimpses of heavenly life, and Jesus himself ushers him/her from earthly suffering to eternal life.

Later in the evening I went to a sold-out concert given by Heinavanker at St. John’s Church. This ensemble is extremely professional and polished in its performance of unique and beautiful arrangements, in rich harmony, of old Latin and Estonian sacred songs.

EELK kirikupäeva ja vaimuliku laulupeo avajumalateenistus Tartu Peetri kirikus.

Liina Raudvassar

ful arrangements, in rich harmony, of old Latin and Estonian sacred songs.

The word of God speaks to me most clearly through music, so I am very grateful to have had the opportunity to participate in this special song festival.

Talvi Maimets

Koorijuht Margit Viia-Maiste juhatusel laulavad Krista Käis-Prial, Tiina Hiis, Karen Taul, Jaak Hemingway, Kadri Munro, Linda Brookes, Kaili Maimets, Kairi Hemingway, Monika Medri-Kummerer.

Helin

EELK Toronto Peetri kiriku lauluansambel Helin on jätkanud oma tegevust ka 2015. a. Lauljad tulevad kokku kaugelt ja kiire elu keskelt, et võtta aega ühiselt laulu nautimiseks ja esitada vaimulikku muusikat koguduse tähtpäevadel. Meie dirigendi Margit Viia-Maiste repertuaarivalik ja kogenud juhendamine on selles ettevõtmises väga tähtis, sest grupi koosseis varieerub ja kirikus laulmise eel saame praktiliselt teha ainult kolm proovi. Margit sõidab selleks kohale kaugelt Ottawast.

2014. a jõuludel laulis Helin segakoorina üheksa lauljaga. 2015. a emadepäeval, 10. mail oli segagrupil kaheksa lauljat. Kiriku juubelil 4. oktoobril esines kaheksa naislauljat koos piiskop Tauli lapselapse Jaak Hemingwayga, kes ka mängis ühe pala ettekandel kellamängu. Tulevikus loodab Helin osaleda teenistustel, ühiskondlikel üritustel ja ehk ka luteri kiriku konverentsil 2017. a oktoobris.

Monika Medri-Kummerer

Ansambli Helin dirigent Margit Viia-Maiste.
2 x Peeter Põldre

Leida Pajur (vasakult) ja Lehta Greenbaum serveerivad emadepäeva torti koguduse liikmele Robert Hiisile.

Naisringi liikmed emadepäeval. Vasakult: Viivi Kivi, Leida Pajur, Luule Kann, Irje-Ann Pihlberg ja Heljo Puldre. 2 x Tiiu Roiser

Naisringi tegevus 2015. aastal

Teenigu igaüks teist selle andega, mille ta on saanud, kui Jumala mõnesuguse armu head majapidajad. 1Pt 4:10

Alustasime aastat oma tavapärase kord kuus toimuvate kolmapäevaste kooskäimistega, kus arutame ja otsustame oma tegevuste korraldamist. Naisringi korraldatud esimene kohvilaud oli pühendatud sõdades langenute mälestusele ja toimus meie ruumis. Järgnesid ülestõusmispüha ja emadepäeva koosviibimised kiriku all saalis.

Augustis oli meil juba tavaks kujunenud väljasõit Tiiu Roiseri koduaeda, kus nautisime grillipidu. Ilm oli ilus, tuju hea ja naised said tehtud töö eest päikesesäras puhkust nautida.

Kogudust külastasid kaks õpetajat Eestist: õpetaja Jaan Tammsalu koos abikaasaga Tallinnast ning õpetaja Mart Jaanson abikaasa ja tütrega. Meenutasime koos nendega läinud aegu ja mälestusi. Naisring valmistas mõlemale lahkumise kohvilaua.

Meid ootab ees koguduse jõulupuu, millest loodame rohkem osavõttu. Oleme hakanud paluma koguduse liikmetel eelnevalt registreeruda, kui on kavatsus mingist üritusest osa võtta. Teadmine, kui palju koguduse liikmeid on oodata, aitab meil paremini arvestada vajalikku toidu kogust.

Suur tänu meie naisringi esimehele Lehta Greenbaumile, kes vahvasti hoolitseb, et toidukraam, lauakaunistused ja kõik muu, mida vaja, on organiseeritud, ostetud ja kirikusse toodud, nii et üritused saaksid hästi läbi viidud.

Tänu Leida Pajurile nimekirjade ja sünnipäevade meelepidamise eest hoolitsemast – lauame õnnesoovilaule ning kingime neile, kellel on olnud ümmargused sünnipäevad, lilli ja õnnitluskaardi.

Palju tänu kõikidele naisringi liikmetele, kes osalevad peaaegu kõigil meie koosviibimistel, ja tublidele töötajatele, kes tulevad pühapäevahommikul vara võileibu valmistama ja kohvi serveerima ning jäävad lõpuks kööki koristama.

Me oleme üks lõbus grupp ja käime koos aasta ringi iga kuu esimesel kolmapäeval alates kella 12st. Kõik on teretulnud – tulge meile külla!

Issandal, meie Jumalal, olgu lahke meel meie vastu. Meie kätetööd tema kinnitagu meile. Jah, kinnita meie kätetööd. Ps 90:17

Tiiu Roiser ja Anu Randmaa

Naisringi liikmed. Esimeses reas vasakult Helmi Viksten, Irje-Ann Pihlberg, Helju Salumets, õp Jaanson, Epp Jaanson, Lehta Greenbaum, Aino Laanvere, Leida Pajur, õp Mart Salumäe; teises reas Helgi Sooaru, Tiiu Roiser, Heljo Puldre, Liivia Kängsepp, Virve Leesmaa, Viivi Kivi, Asta Valvur, Maiu Alers, Luule Ruppert ja Luule Kann.
3 x Anu Randmaa

Augustikuine väljasõit Tiiu Roiseri koduaeda, kus nauditi grillipidu ja ilusast ilmast rõõmu tundes lustiti.

Lõunasööki nautimas on Helmi Viksten (vasakult), Lehta Greenbaum, Tiiu Roiser ja Leida Pajur.

Esireas vasakult Anu Randmaa, Liivia Kängsepp ja Helmi Viksten; tagareas vasakult Adele Reitav, Irje-Ann Pihlberg, Elma Liivet, Anne Graydon ja Agnes Paju. Pildil taustal on arhiivitoimkonna poolt koguduse 50. aastapäevaks koostatud stend koguduse ja kiriku sünniloost (asub kiriku alumise saali seinal).
Peeter Pöldre

Arhiivitoimkonna tegevus 2015. a

EELK Toronto Peetri koguduse arhiivitoimkond on tegev olnud juba aastaid igal esmaspäeval kella kümnest kuni kella kaheni või kauemgi, kui selleks vajadust on.

Kaheksakesi sorteerime ja paigaldame oma kohale koguduse ajaloolisi materjale: aruandeid, laululehti, koosolekute protokolle, matuselehti ja muid trükiseid. Ajalehtedes, nüüd peamiselt Eesti Elus ilmunud Peetri koguduse elu kajastavat materjali kopeeritakse ja pannakse kaustadesse.

Tore oleks, kui keegi järjepidevalt koguduse tegevust kirjalikult jäädvustaks, et Eesti Elu lugejatel oleks võimalus tutvuda Peetri kiriku tegevusega.

Fotoarhiivi korrashoid nõuab oma aja. Ajaloolistel fotodel jäädvustatu vajab täpsustamist või lausa väljaselgitamist: millise sündmusega on tegemist, millal see on aset leidnud ja kes fotosilma ette on jäänud. Öeldakse, et üks pilt on väärt rohkem kui tuhat sõna.

Huvitavat materjali koguneb lahkunud kauaaegsete koguduseliikmete talletatust, kui omaksed saavad teada, mida meil vaja on. Aga viimase aja materjalid ja pildid on väga hõredaks jäänud.

Helmi Viksten

Koguduse aastapäeval 4. oktoobril 2015 õnnistasid EELK peapiiskop Urmas Viilma ja LCC president Paul Zabel ametisse meie koguduse 31. mail valitud uue nõukogu. Pildil on nõukogu liikmed koos aukülalistega. Esireas keskel maestro Roman Toi. Peeter Põldre

EELK Toronto Peetri koguduse täiskogu valis 31. mail 2015 uue nõukogu järgmises koosseisus:

Salumäe, Mart
 Greenbaum, Lehta
 Holsmer, Naani
 Jenkins, Tiina
 Käis, Kadi
 Koppel, Rein
 Laansoo, Jüri
 Liivet, Leena
 Lindau-Voksepp, Reet
 Lupp, Jaak
 Lupp, Mart
 Maimets, Olev
 Maimets, Talvi
 Marley, Reet
 Marten-Sehr, Reet
 Migur, Urmas
 Müllerbeck, Aino
 Pihlberg, Irje-Ann
 Põldre, Peeter
 Reitav, Jaan
 Taul Hemingway, Kairi
 Viinamäe, Allar
 Viksten, Helmi
 Lillakas, Linda
 Nõukogu õnnistati ametisse 4. oktoobril 2015.

2015. aastal sai Toronto Peetri kirikus leeriohustuse kolm noort. Pildil leerilapsed koos õpetajatega.
2 x Peeter Põldre

RISTITUD

Hillevi Kaili Leppik

Viive ja Mardi tütar

Amelia Lisette Liivoja Hatton

Kristina ja Ryani tütar

Emily Grace Liivoja Storey

Sabrina ja Stepheni tütar

Derek Matti Dunstan

Monika ja Terry poeg

Kayla Mari Dunstan

Monika ja Terry tütar

LEERITATUD

Sarah Kristen Liis Jones

Mark Salenius

Maili Maret Vessmann

LAULATATUD

Katrin Aime Tõsine ja Ryan Thomas Tapping 20. juunil 2015

Leikki Eha Hess ja Attila Revesz 20. juunil 2015

Eric Kristian Sehr ja Sara Wexler 20. juunil 2015

Leila Kristina Lomp ja Robert Laas Trei 8. augustil 2015

Sarah Kristen Liis Jones ja Mark Salenius 19. detsembril 2015

Palved

Vastristitule

Heavenly Father,
we thank you that in your great love
you have called us to know you
and to trust you.
Increase this knowledge and strengthen our faith.
Give your Holy Spirit to this child
that he may be born again,
cleansed from all sin,
and inherit your eternal Kingdom;
through Jesus Christ our Lord. Amen.

Vastlaulatatud abielupaarile

Almighty God, in whom we live and move and have our being,
look graciously upon the world which you have made
and for which your Son gave his life,
and especially on all whom you make to be one flesh
in holy marriage.
May their lives together be a sign of your love to this broken world,
so that unity may overcome estrangement,
forgiveness heal guilt,
and joy overcome despair;
through Jesus Christ our Lord. Amen.

Leinajatele

O God, who brought us to birth,
and in whose arms we die,
in our grief and shock
contain and comfort us;
embrace us with your love,
give us hope in our confusion
and grace to let go into new life;
through Jesus Christ.
Amen.

IN MEMORIAM

November 2014 – november 2015

Ethel Pruvli	91 a vana	22. november 2014
Velfred Holmberg	86 a vana	9. detsember 2014
Aino Laanes	94 a vana	14. detsember 2014
Linda Heyduck	93 a vana	14. detsember 2014
Reet Õunpuu	82 a vana	16. detsember 2014
Aksella Lokk	96 a vana	20. detsember 2014
Anne Pajuäär	91 a vana	24. detsember 2014
Õie Uibopuu	87 a vana	9. jaanuar 2015
Kaarin Merike Maimets	55 a vana	12. jaanuar 2015
Liina Käis-Viira	100 a vana	16. jaanuar 2015
Johannes Ader	93 a vana	5. veebruar 2015
John Jenkins	92 a vana	12. veebruar 2015
Karl Elias	94 a vana	13. veebruar 2015
Hilda Tein	91 a vana	26. veebruar 2015
Leida Marie Pille	100 a vana	9. märts 2015
Gunnar Juuse	88 a vana	11. märts 2015
Herman Koidu	93 a vana	15. märts 2015
Vilma Vilu	93 a vana	24. märts 2015
Antoniina Johanson	95 a vana	25. märts 2015
Andres Pint	80 a vana	12. aprill 2015
Liia Sutt-Aidamets	82 a vana	3. mai 2015
Eevi Kamarik	93 a vana	10. mai 2015
Leida Riik	95 a vana	16. mai 2015
Anne Mai Holmberg	51 a vana	22. mai 2015
Juhan Tõnsing	94 a vana	6. juuni 2015
Hans Sepp	93 a vana	12. juuli 2015
Urve Karuks	79 a. vana	18. juuli 2015
Johannes Lott	91 a. vana	20. juuli 2015
Henry (Hendrik) Liiv	93 a vana	2. august 2015
Arbu Tombak	91 a vana	7. august 2015
Linda Saaliste	59 a vana	17. august 2015
Aita Ots	96 a vana	19. august 2015
Vanda Kabal	90 a vana	19. august 2015
Verner Migur	97 a vana	31. august 2015
Leida Oks	92 a vana	4. september 2015
Endel Tigane	94 a vana	8. september 2015
Anita Timmelmann	95 a vana	9. september 2015
Ella Ambos	92 a vana	15. september 2015
Anita Tralla	79 a vana	19. september 2015
Ivar Kalmar	93 a vana	1. oktoober 2015
Silvi Seepa	91 a vana,	17. oktoober 2015
Oldi Pöder	104 a vana	1. november 2015
Ilse Pöldma	98 a vana	12. november 2015
Mare Varma	97 a vana	3. detsember 2015

Sermon for the Sunday of Eternity, November 22nd 2015, Dean Mart Salumäe

The Final Judgment

“When the Son of Man comes in his glory, and all the angels with him, then he will sit on his glorious throne. Before him will be gathered all the nations, and he will separate people one from another as a shepherd separates the sheep from the goats. And he will place the sheep on his right, but the goats on the left. Then the King will say to those on his right, ‘Come, you who are blessed by my Father, inherit the kingdom prepared for you from the foundation of the world. For I was hungry and you gave me food, I was thirsty and you gave me drink, I was a stranger and you welcomed me, I was naked and you clothed me, I was sick and you visited me, I was in prison and you came to me.’ Then the righteous will answer him, saying, ‘Lord, when did we see you hungry and feed you, or thirsty and give you drink? And when did we see you a stranger and welcome you, or naked and clothe you? And when did we see you sick or in prison and visit you?’ And the King will answer them, ‘Truly, I say to you, as you did it to one of the least of these my brothers, you did it to me.’ “Then he will say to those on his left, ‘Depart from me, you cursed, into the eternal fire prepared for the devil and his angels. For I was hungry and you gave me no food, I was thirsty and you gave me no drink, I was a stranger and you did not welcome me, naked and you did not clothe me, sick and in prison and you did not visit me.’ Then they also will answer, saying, ‘Lord, when did we see you hungry or thirsty or a stranger or naked or sick or in prison, and did not minister to you?’ Then he will answer them, saying, ‘Truly, I say to you, as you did not do it to one of the least of these, you did not do it to me.’ And these will go away into eternal punishment, but the righteous into eternal life.” Mt 25:31-46

Today marks the end of the church year – the Sunday of Eternity – the day on which, according to Estonian tradition, we honour and remember our departed loved ones. Other Christian traditions typically remember their dead on either November 1st, All Saints’ Day or on November 2nd, All Souls’ Day. Each country has its own way of marking these occasions. In Canada, we celebrate Hallowe’en on October 31st, All Saints’ Eve, when through dressing up as ghouls and goblins, we recreate the images of wandering souls from beyond the grave.

For the living, the Afterworld has always been a source of fear and wonder. It is something so unknown, so foreign, that the best we can do is create illusions of what it must be like. On this subject, Christianity does not offer up any better explanations than other faiths do. Theories about purgatory that have been propagated throughout the history of our Church, are not founded on anything we can read in the Bible. Rather, they are founded on pre-Christian beliefs, ancient Greek philosophy and modern metaphysics and parapsychology.

The Bible speaks to us about resurrection and eternal life. But it is silent on the subject of what happens from the time we die and are resurrected. It is up to us to imagine what this period is like. Is this a weakness of Christianity? We hear that islamic terrorists believe that they will reach Paradise directly and immediately by suicide-bombing non-believers. Christians however have to wait until the Day of Judgment, and hope that God, in his Grace, accepts them to Heaven. Other religions believe in reincarnation and karma and atheists believe death is the ultimate end. It would seem that in today’s World War, terrorist Islam has the upper hand over Christianity. Western democracy, founded on Christian values, and peace-loving Muslim communities are helpless when face-to-face with this fanatic ideology. The conflict in Syria and recent events in Paris and elsewhere serve to reinforce this sense of helplessness.

But today, I don’t want to focus on this subject. As it is, we hear about this every day. We just have to realize, the world has not changed. Most of those whom we remember today lived through the Second World War and had to flee Estonia in 1944. And now, 71 years later, the world is again full of refugees. Yet again, people are obligated to leave their homelands to find a place to live and raise their families in peace. We live in a multicultural world and are fortunate to be here in Toronto, at St. Peter’s to remember our loved ones on this Sunday of Eternity.

The ancient Estonian tradition of honouring the dead carried over into our Church's traditions. Twice a year, we gather for this purpose: at cemeteries on midsummer and in church in the fall, during All Souls, when the days have shortened and nights are long.

It used to be said that souls wander. This is hard to imagine when living in a big city, where absolute quiet is impossible. But, let's imagine ourselves in a farmhouse in the Estonian countryside. It's dusk. It's warm inside and the only light is from the fireplace and from a single candle on the table. Outside it's dark and the moon peeks through the low clouds casting a ghostly blue hue. A cold wind rustles in the treetops and rattles the door. A dog barks in the background. It is just at times like this that souls wander. The living have the time to remember and the dead the time to be remembered.

In pre-Christian times, our ancestors didn't consider the concept of Eternity. At least, not like we do today. In those days, the dead existed among the living. Ones on one side; others on the other side of Death. And the concept of coexistence continues in our Estonian Christian faith. The folk calendar merged with the Church calendar and the Church took on the celebration of many of the folk holidays. It is for this very reason that our Church celebrates some holidays that are unknown or unfamiliar to other cultures. Take for example St. John's Day when Estonians along with Latvians and Finns dance around the bonfire. But only Estonians celebrate their dead at cemeteries at that time. Or St. Martin's Day – October 10th and St. Catharine's Day – November 25th, on the eve of which mumming takes place. But on those days, it is not the souls of the wandering dead who had to be directed back to the Afterlife, but the rather the souls of our ancestors, who came home to visit. Came bearing good wishes. Wishes for a good harvest. For a multitude of cattle. For many healthy children. They came to be visible among their own.

The Day of Remembrance is like a bridge between these two holidays. The Sunday of Eternity does not speak only of the Last Judgment, resurrection and the glory of Heaven. It speaks of the unbreakable, eternal connection between us and our ancestors. It teaches us to not view Eternity as the Afterlife, but rather as originating from those who were long before us. Eternity has no beginning and no end, of which our life on Earth is but a part.

The Sunday of Eternity also reminds us of our responsibility before our ancestors and descendants. All of a sudden we realize, our own Day of Judgment is frighteningly near. Our Eternity is based on the decisions we make here on Earth today. Will we be able to look our Lord in the face? Are we able to please, love, mourn and remember our loved ones? There is nothing worse than the isolation of being all alone – having no roots, no history, no one to carry on this holy rite. Today, on this Day of Remembrance, we realize just how blessed we are to have loved ones to remember with love and gratitude. Because it is through these memories that we are sure in the solid foundation on which our future may be built. Our world is a warmer, more welcoming place, when we coexist with our deceased loved ones.

Understanding the concept of time as a whole and Eternity is equally a source of salvation. We can avoid outside influences and brainwashing, telling us how to get to Paradise. As Children of God, we are children of eternity from the time of Baptism on. We are saved from eternal death and hopeless loss. Jesus Christ's call: "Come, you who are blessed by my Father; take your inheritance, the kingdom prepared for you since the creation of the world." can be heard even today. Let us then live in the aura of his blessings – in faith, in hope and in love. In the Kingdom that even the forces of Hell cannot destroy.

Amen.

The Many Sides of Wayne Hamilton

Wayne Hamilton, Funeral Director, Humphrey Funeral Home, was recently awarded the Medal of Cooperation from the Estonian Evangelical Lutheran Church in Estonia, in recognition of his decades of service to the Estonian community. Mr. Hamilton wears his medal proudly on every suitable occasion. ELU wanted to take the opportunity for our readers to get to know this gentleman in a context outside of the usual circumstances where we have occasion to speak with Mr. Hamilton. Kairi Hemingway and Leena Liivet prepared the following questions:

How did you get into the Funeral Business?

As a young adult growing up in Southern Ontario, my father asked me whether I wanted to take on operation of the family farm. In the day, this was something that was passed on from father to son. This was not something that interested me in the slightest as I realized my strength was dealing with people. Further, the funeral directors and staff at the funeral homes in Listowel were respected and upstanding citizens, qualities that I wanted to emulate. I felt a calling to help. So, I headed to Toronto and in 1969 graduated from Humber College's two year program as a licenced Funeral Director and started working at Murray Newbigging's Funeral Home in 1972.

How did you get involved with Estonians?

When St. Peter's built the church on Mt Pleasant, the close proximity to the church was beneficial. Furthermore, Murray Newbigging and rev. Oskar Puhm's children were friends so a connection already existed. When Mrs. Newbigging took on the operation of the business following her husband's sudden death in 1972, she felt I exhibited many of her husband's personality traits, and I began directing Estonian funerals. My ancestry is Scottish. I think I share many of the same Nordic traits with Estonians – stoicism, not expressing emotion outwardly. Today, I am semi-retired and deal primarily with Estonian funerals. I've come to understand more of the language than people know and can sing along to all the funeral hymns.

How do Estonian funerals differ from Canadian ones?

There are many differences. The main one is the dripping of sand, which seems to be a Baltic/Scandinavian tradition. Secondly, the open casket is unusual – this would never occur in an Anglican service, for example, where the focus is not on the deceased, but rather the mourners. It is also unusual for eulogies to be read at the service, for at Canadian funerals, these would be read at the reception. Also striking is the appearance of national flags and the placement of the Estonian colours in the casket. In Canadian funerals, this is reserved for military and official occasions.

How do you keep your work from becoming depressing?

I don't look upon this occupation as work. It's a joy, although it can be stressful. Stressful, but never depressing. I know I'm providing a valuable service. Funeral Directors are like Dentists. No one really wants to see one, but you know eventually you must. I try to make the visit as positive as possible. What I provide is empathy, not sympathy. Sympathy comes from friends and family. I've become a specialist in emotions.

What many people do not know is that for 25 to 30 years, I was "Smiley the Clown" with the Shriners organization. We provided a lot of goodwill to children through hospital visits and the like. This was a good counterpoint to the seriousness of my work as a Funeral Director.

What is the strangest request that has been made to you?

A friend had passed away and had requested that I direct his service and then, as Smiley the Clown, entertain the children at the reception immediately following the service. This was

a conundrum, as I wanted to honour a friend's last wishes, but felt this was not appropriate. I compromised and following the service, put on my clown nose and made balloon figures for the children.

What are your future plans?

I plan to continue directing funerals for Estonians. I can't imagine not working in some capacity as I enjoy the interaction with people and the fact that I can provide a valuable service and have gained people's trust. I haven't been to Estonia yet, but would love to visit someday if physically able.

Thank you, Wayne Hamilton, for your dedication to the Estonian community and for the sincerity and caring you provide.

The two caring sides of Wayne Hamilton.

Ja ma nägin ...

Jõulud on jälle käes! Laste rõõmu, vanemate väsimuse ning kõigi teiste ootuste ja lootuste aeg on saabunud.

Jõulud koosnevad paljudest asjadest. Näiteks nähtavatest asjadest. Vaatame siis midagi sellest, mis näitab selgelt, et tegemist on just nimelt jõuludega.

Jõulukuusk

Vanas Skandinaavia jõulupärandis ei ole kuusest juttugi. Jõulud oli püha aeg niikuinii. Toonitati seda, et 24. detsember on veel paastuaeg. Söök oli lihtne ja enamasti pidi laual olema kala. Just nagu Kesk-Euroopas veel tänapäevalgi. 24. detsember on normaalne tööpäev ja pühad algavad 25. detsembri öösel pärast keskööd.

Kuigi esimesed kirjalikud andmed, mida jõulukuusega saab seostada, pärinevad Tallinnast aastast 1441, oli jõulukuusk tänapäevases mõistes Saksamaalt tulnud uus asi 1800ndate lõpus. Esialgu suurt ei teatudki, mis sellega üldse teha. Kuna majad olid enamasti väiksed, riputati kuusk lakke. Siis hakkas asi edenema. Kuusk on igavese elu sümbol – igihaljas isegi keset talve. Teatud mõttes on see Jeesuse sümbol ka. Keset kõike, mis paistab surnud, on midagi, mis elab.

Hiljem tuli kuusk laest alla. Kuusejalg oli ristikujuline – omamoodi Jeesuse sümbol ka. Saksamaalt tulid kuusele ka kõiksugused kaunistused, mis ülemöödunud sajandi lõpus olid juba linnapoodides müügil. Kuulikesed, lipukesed, ladvatäht, piparkoogid ja kommid, punased linnud, kuldsed linnud (paradiisilind) ning kõikvõimalik kuld ja kard, mis säras. Küünlad ka. Loomulikult küünlad! Need tehti esialgu ise. Küünalde valvamine oligi jõuluõhtuks tähtis asi. Veeämbel käepärast, et KUI juhtumisi ... Ja mõnikord ikka juhtus ka, aga enamasti küll mitte. Suurem osa maju püsis püsti ka pärast jõule. Õnneks!

Igale asjale anti sümboolne tähendus. Ladvatäht oli Petlemma tähe meenutus. Kuulikesed olid maakera, mille Jumal on loonud. Lipukesed tähendasid, et kõik rahvad peavad sellel õhtul sõbrad olema. Küünlad: ja pimeduses paistis valgus. Lintidele oli vahel loosungeid kirjutatud, nagu „Au olgu Jumalale kõrges!“.

Piparkoogid ja maiustused meenutavad *süsser Herr Jesu*'t (magus Issand Jeesus). Jeesus oli nii armas, et talle anti isegi niisugune epiteet. Vähemalt maal leidis majades peale tavaelanike hiiri. Nemad kippusid sööma kuusemaiustusi. Kodune kass oli valves. Vahel kukkus isegi kuusk ümber, kui äge jaht oli käimas. Seda juhtus muidugi öösel.

Jõulukuusk oli kuma paradiisipuust, mis õitseb ja kannab vilja mitu korda aastas.

Sellised mõisakombed levisid lihtsustatud kujul kõikjale. Mida ei ostetud poest, see tehti ise. Jõulukroon, mida Soomes *himme*’iks kutsutakse, on koopia mõisamaja säravatest kroonlühtritest.

Oli aegu, mil jõulud olid Nõukogude Liidus ametlikult põlu all. Kuigi kirikutes ja paljudes kodudes olid endiselt jõulukuused au sees, olid avalikes kohtades jõulud keelatud. Linnaväljakutele ja koolidesse pandi pärast jõulupühi püsti näärikuused. Aga jõulukuuse ja näärikuuse vahe – kas seda kaugelt vaadates üldse oligi? Kuldsed täheke kuuse ladvas oli neil aegadel ehk veidi punasem kui vaja ja hõljuvate ingliskeste asemele sigines näärikuusele raketi seljas kihutav päkapikk. Aga muidu kuusk lihtsalt peab olema. Põrandast laeni ja kaunistusi täis kuhjatud. Kuidas muidu saaks!

Inglid

Sõnumitoojaid pidi majas olema. Igast võimalikust materjalist. Juba enam kui sada aastat tagasi meisterdasid lapsed inglisesi, et õige jõulumeeleolu tuppa tuleks. Muuseas, nad teevad seda jätkuvalt. Isegi koolides.

Jõuluvana

See taat on kaunis kummaline nähtus. Vanasti oli ta mingi haldjas, jõulusokk, kes käis ringi maamajade ja kuuride vahel. Ta oli oma olemuselt üsnagi inetu ja tige vanamees, kes tegi kõik-suguseid tempe. Kõik kartsid teda väga ja tema meelitamiseks pandi välja pudrukauss, et ta oleks paremas tujus ega hirmutaks lehma ja eelkõige kanu. Kaasas oli tal seltskond päkapikke, kes olid jõuluvana käskjalad. Päkapikud piilusid tubadesse ja teatasid jõuluvanale, kus peres pole lapsed head olnud. Nendele anti kingituseks kibuvitsakimp. Head lapsed said muidugi paremat kraami, kui nad üldse midagi said. Jõuluvanal oli hall kasukas, hall habe ja hall müts. Vanad kombes elasid lauda ja rehetoa vahel jõudsalt edasi.

Siis tulid teised ajad. Kuidagimoodi kummaline, et uus Ameerika moejook kokakoola tõi kaasa punases kostüümis mõnusa ja naerva jõuluvana, kes käis ringi ja teatas oma sõnumit „Ho! Ho! Ho!“ . Asi jäi veidi ebaselgeks, sest kogu maailm ei olnud ingliskeelne nagu pragu. Rõõmus jõuluvana oli huvitav. Kokakoolapuldel võeti ta käest ära ja asemele pandi kell. Mingit hohotamist ei vajatud, sest see oleks teistes keeltes hääldunud 'hohhohhoo' mis ju näitab, et keegi on väsinud. Coca-Cola jõuluvana on veelgi õige jõuluvana prototüüp. Tema looja oli Ahvenamaa päritolu kunstnik Haddon Sundblom. Fenomen on loomulikult vanem. Eeskujuks on ju piiskop Nikolaus oma punases piiskopimantlis, punane mitra peas. Tolleaegne mitra oli tänapäevasest erinev. See oli kooniline müts, mis lehvis oma sabaga tuules. Nikolaus oli Myra piiskop, ta suri u 343. aastal. Suurt midagi muud temast teada pole. Legende on sellegipoolest palju. Nikolaus on paljude kaitsepühak.

Traditsiooni juurde kuulub vist see, et lapsed kardavad jõuluvana ning nutavad valju häälega ja jooksevad peitu, kui ta saabub. Mõni aasta hiljem hakkavad lapsed jõuluvana kiusama ja sikutavad ta habet. Inglismaal ja Ameerikas trügib jõulumees sisse korstna kaudu ja täidab kingikotte, mis ripuvad kamina kõrval. Skandinaavia lapsed saavad muidugi aru, et paks jõuluvana ei mahu lõõridest sisse ning et see katsegi oleks täielik krahh ja eluohtlik. Õige jõuluvana tuleb Lapimaalt ja sammub uksest sisse. Julgelt ja reipalt.

Petlemm

See on ikkagi tähtis koht. Petlemma sümbolikat on päris palju. Esialgu Kesk-Euroopas ehitati Petlemma sõim igasse kirikusse. Pärast reformatsiooni hoidis ainult katoliiklus seda pärandit edasi. Hiljem hakkas Petlemma jõulusõimesid ilmuma jälle kõikjale. Kirikutesse, tänavanurkadesse, poodide vaateakendele, kodudesse, koolidesse.

Näiteks Poolas on hiiglaslikke Petlemma jõulusõimesid igas korralikus kirikus.

On Jeesus-laps sõimes, Joosep ja Maarja, tähetargad, karjased, inglid taevas. Ja loomad, muidugi, aga mitte hobust, sest see sõi sõimest heina ära ja saadeti niisama laudast välja. Petlemma sõimes on ju õled, mitte heinad. See tähendab, et õled on heina aseaine. Tähetargad tõid Jeesus-lapsele kingitusi: kulda, viirukit ja mürri. Seda meeles pidades peame meiegi kingitusi ostma, tegema, muretsema igal aastal. Lõpuks on vanaemadel mitukümmend põlle, vanaisadel hulganisti susse, emadel plastmassist kausse ja isadel kingaviksi või šampooni või villaseid sokke, mida nad kunagi ei kannu. Igal aastal öeldakse: ainult üks kingitus inimese peale! Lõpptulemus on ikka hoopis teine: riideid, nipsasjakesi, mänguasju, kommikarpe – kõike, mida suudab välja mõelda, et keegi ei jääks ilma.

Rahu

Rahu maa peal ja inimestest hea meel. Peaks olema. Ilusatel kaartidel soovitakse jõulurahu. Ma ei tea, kas rahulikke jõule üldse ongi. Rahutuid küll. Üksindus, väsimus, tühi rahakott ... Paljud inimesed elavad tuleviku suhtes ebakindluses.

Meie, kes me elame maapastoraadis, teame täpselt, mida jõulud meilt nõuavad. Juba esimesest adventipühapäevast saadik vaatame elektrijuhtmete rägastikku, sest igal aknal peab ju mingi särav sümbol olema. Aga vahel meile antakse kingitus otsekui taevast: voolukatkestus. Siis tuleb juba õige jõulumeeleolu majja. On pime, taevast tähed, kaminas tuli, küünlad säravad kroonlühtrites. Isegi klaveri küljes on küünlajalad, mida saab vabalt kasutada. Kolm petrooli-lampi annavad oma valgust ja lõhna. Siis võib teed juua (samovar vajaks tinutamist küll) ja keegi loeb ette mõnd huvitavat raamatut. Ja keegi ei pannud tähele, et hoopis perekonna hell isa keeras kilbist tunniks või paariks voolu ära – jõulurahu nimel. Võluv! Siis peab ju elektri jälle sisse lülitama. Kõik lööb taas särama, mängima ja rahutust tekitama. Aga ka väike rahu annab heameelt pikaks ajaks.

Püüdkem ka sellel aastal endale hetk petlemlikku rahu saada. Ka hetk on tähtis.

Mårten Andersson,
Ahvenamaa praost

EELK ajaleht **EESTI KIRIK** pakub teile võimalust olla kursis kristlaste eluga Eestis ja mujalgi. Ajaleht **EESTI KIRIK** on suurim kristlik väljaanne kodumaal.

EESTI KIRIKU aastatellimus Kanadasse maksab 90 eurot. Hind sisaldab tellimishinda ja saatekulusid.

Kui soovite rõõmustada oma sõpru või sugulasi Eestis ajalehe **EESTI KIRIK** tellimusega, siis aastatellimuse hind Eestis on 29 eurot.

Lehe tellimine: ek.tellimus@eelk.ee või kodulehelt www.eestikirik.ee

Peapiiskop Urmas Viilma (fotol keskel) kohtus Toronto visiidi käigus EELK Välis-Eesti piiskopkonna konsistooriumi peasekretäri Mart Salumäega (vasakult), asepresident dr Peeter Põldrega, majandusassessor Naani Holsmeriga ja piiskop Andres Tauliga. Arutati mitmeid praktilisi küsimusi seoses piiskoppide tööjaotusega. Rootsisis, Saksamaal ja Inglismaal asuvad kogudused jäävad piiskop Tiit Salumäe vastutusalasse. Peapiiskop andis ülevaate oma hiljutisest visiidist USAsse ja kaaluti suhete taastamise võimalusi nende kogudustega, mis meie kiriku osadusest on eemale jäänud.

Mart Salumäe

Piiskop Andres Taul, Egle Viilma, peapiiskop Urmas Viilma ja Eleri Taul Taulide suvila trepil 30. septembril 2015.

Mart Salumäe

Peapiiskop Urmas Viilma, maestro Roman Toi ja praost Mart Salumäe Ehatares.

Mart Salumäe

Tähtpäevade jumalateenistused

EELK Toronto Peetri koguduses 2016

Pühapäeval, 3. jaanuaril kell 11	Aasta esimese pühapäeva jumalateenistus, pühitseme KOLMEKUNINGAPÜHA
Pühapäeval, 7. veebruaril kell 11	Sõdades langenute mälestusjumalateenistus
Kolmapäeval, 24. veebruaril kell 19	EESTI VABARIIGI AASTAPÄEVA tänupalvus
Pühapäeval, 20. märtsil kell 11	PALMIPUUDEPÜHA jumalateenistus
Neljapäeval, 24. märtsil kell 19	SUURE NELJAPÄEVA õhtupalvus
Reedel, 25. märtsil kell 11	SUURE REEDE jumalateenistus
Pühapäeval, 27. märtsil kell 11	ÜLESTÕUSMISPÜHA jumalateenistus
Pühapäeval, 1. mail kell 14	LEERIPÜHA jumalateenistus
Pühapäeval, 8. mail kell 11	EMADEPÄEVA jumalateenistus
Pühapäeval, 15. mail kell 11	NELIPÜHA jumalateenistus
Pühapäeval, 12. juunil	SURNUIAPÜHA jumalateenistus kell 11 Peetri kirikus kell 13 Mount Pleasanti surnuaial kell 15 Yorki surnuaial
Pühapäeval, 19. juunil kell 11	Maestro Roman Toi 100
Pühapäeval, 25. septembril kell 11	Kodumaalt lahkumise mälestamise ja Peetri kiriku pühitsemise aastapäeva jumalateenistus
Pühapäeval, 9. oktoobril kell 11	LÕIKUSTÄNUPÜHA
Pühapäeval, 20. novembril kell 11	SURNUTEMÄLESTUSPÜHA jumalateenistus
Pühapäeval, 11. detsembril kell 11	3. ADVENDIPÜHAPÄEVA jumalateenistus Koguduse JÕULUPUU
Laupäeval, 24. detsembril kell 12 ja kell 16	JÕULUÕHTU jumalateenistused
Pühapäeval, 25. detsembril kell 11	JÕULUPÜHA jumalateenistus
Laupäeval, 31. detsembril kell 16	VANA-AASTA jumalateenistus

Tähelepanu!

Alates märtsist 2016 võivad pühapäevaste jumalateenistuste kellaajad muutuda seoses sellega, et meie kirikusse tuleb üürile kohalik Päästearmee. Täpsem informatsioon avaldatakse aegsasti ajalehes Eesti Elu ja koguduse kodulehel toronto.peetri.eelk.ee.

EELK Toronto Peetri koguduse väljaanne

ELU

Nr 92, detsember 2015 Torontos
Eestvedaja Mart Salumäe, tehniline teostus SA Ajaleht Eesti Kirik (Tartu),
küljendaja Salme Uustare,
eestikeelse teksti toimetaja Sirli Lember
Trükkinud: TownPress
Trükitud 600 eks
EELK Toronto Peetri kogudus
817 Mount Pleasant Road, Toronto, Ontario M4P 2L1
Tel: 416 483 5847, e-post: stpeterstoronto@rogers.com
www.toronto.peetri.eelk.ee

Jumalateenistused igal pühapäeval kell 11.00 e.l.

Koguduse kontaktandmed:

KOGUDUSE ÕPETAJA

praost Mart Salumäe
kodus tel: 647 340 9271
cell: 647 273 5858
e-post: mart.salumae@eelk.ee

JUHATUSE LIIKMED

Naani Holsmer – esimees
tel: 647 3449206
e-post: nholsmer@rogers.com

dr Peeter Põldre – aseesimees
e-post: peeter.poldre@rogers.com

Leena Liivet – laekur
e-post: leena.liivet@rogers.com

Jüri Laansoo – halduskonsultant, Privacy Officer
e-post: jm.laansoo@sympatico.ca

Talvi Maimets – toimekondade korraldaja
e-post: talvi@maimets.com

Allar Viinamäe – kirjatoimetaja
e-post: allartvii@gmail.com

Kairi Hemingway – Event Coordinator
e-post: khemingway@rogers.com

KANTSELEI

administraator Reet Marten-Sehr
tel: 416 483 5847
e-post: stpeterstoronto@rogers.com

MUUSIKATÖÖ

organist Marta Kivik

VOKAALANSAMBEL

kontaktisik Leena Liivet (vt juhatus)

Ansambel HELIN

Dirigent Margit Viia-Maiste

ARHIIV

koordinaator Helmi Viksten
kodus tel: 416 535 9490

NAISRING

esinaine Lehta Greenbaum
kodus tel: 416 491 5627
e-post: aare.lehta@rogers.com

Esikaanel Toronto Peetri kirik pühitsemispäeval 1955. a. Foto koguduse arhiivist
Tagakaanel sama kirik praegu. Jaak Järve foto

